

Sateenkaariperheet^{ry}

Toimintakertomus 2020

Vahvistettu kevätkokouksessa 29.3.2021

Sisältö

1.	Johdanto	3
2.	Vaikuttamistyö	4
	2.1. Vaikuttamistyötä ohjaavat strategiset linjaukset	4
	2.2. Merkittävimmät käynnissä olleet vaikuttamistyön hankkeet	4
	2.3. Kansainvälinen vaikuttamistyö	6
	2.4. Monimuotoiset perheet -verkosto vaikuttamistyön tukena	7
	2.5. Yhteistyöverkostojen kehittäminen.....	7
	2.6. Lausunnot, tiedotteet ja edustukset	8
3.	Ammatillisen työn kehittäminen ja tiedon tuottaminen	10
	3.1. Ammatilliset koulutukset, asiantuntijapäivät ja messut	10
	3.2. Väriä perhehoitoon -hanke 2018–2020.....	10
	3.3. Perhesuhdekeskus -toiminta.....	11
	3.4. Selvityksiä sateenkaariperheiden hyvinvoinnista ja asemasta	11
	3.5. Sateenkaariperheitä koskevat julkaisut.....	12
4.	Perheiden ja perhettä suunnittelevien neuvonta ja tuki	13
	4.1. Neuvontapalvelu palvelee perheitä arjen tilanteissa.....	13
	4.2. Ammatillinen tuki haastavissa perhetilanteissa.....	13
	4.3. Sateenkaariperheiden perhevalmennus	15
	4.4. Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet.....	15
5.	Monimuotoista vertaistoimintaa	16
	5.1. Vertaistoimintaa erityisryhmille.....	16
	5.2. Rakkaussuhteita voimistava vertaistoiminta	19
	5.3. Erouttaminen ja vanhemmuuden tukeminen eron jälkeen.....	19
	5.4. Sateenkaari-ihmisten ja heidän läheistensä suhteita tukeva vertaistoiminta.....	20
	5.5. Leirimuotoinen vertaistuki palvelee koko Suomea.....	21
	5.6. Muu verkkovertaistoiminta	21
	5.7. Vapaaehtoisesti toteutettu paikallinen vertaistoiminta	21
	5.8. Yhteisöllinen ja kulttuurinen toiminta.....	27
6.	Vertaistoiminnan kehittäminen	28
7.	Tukipalvelut	29
	7.1. Jäsenpalvelujen kehittäminen	29
	7.2. Viestintä.....	29
	7.3. Hallinto	31
8.	LIITE 1: Koulutukset 2020	33
9.	LIITE 2: Monimuotoiset perheet -verkoston toimintakertomus	34

1. Johdanto

Sateenkaariperheet ry on lastensuojelu- ja perhejärjestö, joka edistää perheiden moninaisuuden huomioimista yhteiskunnassa, lisää tietoisuutta sateenkaariperheistä, kehittää lainsäädäntöä ja palvelujärjestelmää tukemaan sateenkaariperheitä heidän kasvatustehtävässään sekä tarjoaa sateenkaariperheiden jäsenille heidän tarvitsemiaan tukipalveluita.

- Sateenkaariperheet ry kuuluu jäsenenä Lastensuojelun Keskusliittoon, Setaan, Ilgaan, Nelfaan, Transgender-Europeen, IFEDIin, Parisuhdekeskus Katajaan, Sosteen ja Väestöliittoon.
- Toimintavuoden aikana liityttiin työnantajajärjestö HALIn jäseneksi ja Intersukupuolisten ihmisoikeudet ISIO ry:n kannatusjäseneksi.
- Sateenkaariperheet ry:n toimintavuosi 2020 oli yhdistyksen kahdeskymmeneskolmas.

Vuosien 2020-2021 teemana on vanhemmuuskumppanuus

Vuositeemaa toteutettiin tukemalla sateenkaari-ihmisten vanhemmuuskumppanuutta tiedottamalla, neuvomalla ja tarjoamalla ammatillista ja vertaistukea, sekä vaikuttamalla lainsäädäntöön ja palvelujärjestelmään erityisesti kumppanuusvanhemmuustilanteiden (co-parenting) huomioimiseksi. Vuositeemaa nosti keväällä näkyvästi esille Nelosen kumppanuusvanhemmuusteemainen reality-sarja, jossa yhdistyksen vertaistoiminnan koordinaattori toimi asiantuntijana.

Koronaepidemia vaikutti monin tavoin

- Maalis-toukokuussa ja jälleen marras-joulukuussa peruttiin kaikki kasvokkaiset vertaistapaamiset ja tapahtumat. Syksyllä näkyi tarve osallistua ja olla yhteydessä, tapahtumat täyttyivät heti.
- Korona vauhditti vertaistoiminnan ja palveluiden digiloikkaa. Perhevalmennus vietiin verkkovalmennukseksi, Hyvä kysymys -sivuston työkaluja otettiin käyttöön ja erilaisia vertaistapaamisia, luentoja sekä vapaaehtoisten tapaamisia pidettiin verkossa.
- Perhesuhdekeskuksen tukitapaamiset iso osa pidettiin videopuheluyhteydellä, mikä rutinoi ja kehitti etäyhteyksin tapahtuvaa tuen antamista.
- Kasvokkaisten tapahtumien siirtäminen verkossa toteutettaviksi, uudenlaisten verkkotoimintamuotojen suunnittelu ja erilaisten verkkoalustojen kokeilu veivät henkilöstöltä huomattavasti aikaa ja voimavaroja.
- Vaikka verkossa tapahtuvat kohtaamiset eivät korvaa kasvokkaisia kohtaamisia, useat osallistujat kiittelivät aitoa osallistumismahdollisuutta mistä päin Suomea tahansa.
- Perhesuhdekeskuksen ammatillisen tuen palveluissa koronan vaikutukset näkyivät selvästi. Perhetilanteet olivat vakavampia ja tilanteet kärjistyneempiä. He, jotka voivat huonosti, voivat koronatilanteessa entistä huonommin.
- Vapaaehtoisissa vertaisohjaajissa koronan vaikutukset näkyivät lisääntyvänä lamaantumisenä, ja jatkuvan epävarmuuden keskellä eläminen vei tilanteeseen, jossa moni katsoi paremmaksi olla suunnittelematta mitään tapahtumia. Haastava tilanne etäkouluineen, karanteeneineen, huolineen ja muuttuvine työtilanteineen vaati myös vapaaehtoisten energiaa ja aikaa muuhun käyttöön.
- Vaikuttamistyössä merkittävät lainsäädäntöhankkeet lykkääntyivät
- Yhdistys osallistui lukuisten tahojen selvityksiin koronavaikutuksista, mikä näkyy esimerkiksi kansallisen lapsistrategian koronavaikutus selvityksen sisällöissä.
- Yhdistys kiinnitti tiedotteella huomiota siihen, että apilaperheiden kaikki vanhemmat eivät päässeet keväällä laisinkaan synnytysosastolle oman lapsensa syntymän aikaan.

2. Vaikuttamistyö

2.1. Vaikuttamistyötä ohjaavat strategiset linjaukset

Yhteiskunnallisen vaikuttamistyön pohjana toimii yhdistyksen syyskokouksen vuonna 2017 vahvistama 'Perhepoliittiset tavoitteet 2018–2022' -tavoiteohjelma. Perhepoliittiset tavoitteet koostuvat 10 tavoitealueesta, jotka löytyvät kotisivuilta. Painopistealueena strategiassa on sukupuolen moninaisuus.

- Vuositeemana 2020 oli vanhemmuuskumppanuus, joka liittyy vaikuttamistyön hankkeisiin erityisesti vanhemmuuslain, adoptiolain uudistuksen ja lapsettomuushoitajien osalta.
- Toimintavuoden aikana määriteltiin yhdistyksen kunnallisvaalitavoitteet. Valmistautuminen vuoden 2021 kunnallisvaaleihin aloitettiin myös osallistumalla Lastensuojelun keskusliiton koordinoiman Anna ääni lapselle -kampanjan suunnitteluun.
- Toimintavuoden aikana vastattiin useisiin korona-vaikutuksia koskeviin kyselyihin ja tehtiin muiden lapsi- ja sateenkaarijärjestöjen kanssa analyysia, miten korona tulee vaikuttamaan vaikuttamistyön tavoitteisiin.
- Väestöliiton väestöpoliittisen ohjelman työstämiseen osallistuttiin aktiivisesti ja saatiin sinne sateenkaariperheiden ja perheiden monimuotoisuuden osalta keskeisiä tavoitteita liittyen vanhemmuussuhteiden turvaan ja lapsettomuushoitajien resursseihin
- Suomi sai vihdoin raportoitua lapsen oikeuksien sopimuksen toteutumisen komitealle, ja vuosia valmistelussa ollut järjestöjen varjoraportti lähetettiin myös kesällä. Yhdistys on osallistunut varjoraportin työstämiseen aktiivisesti jo usean vuoden ajan. Toimintavuoden aikana osallistuttiin vielä raportin hiontaan sateenkaariperheiden lasten näkökulmasta merkittävässä kysymyksissä kuten perheen sisäinen adoptio silloin, kun lapsella on useampi kuin kaksi vanhempaa.

2.2. Merkittävimmät käynnissä olleet vaikuttamistyön hankkeet

Vuonna 2020 vaikuttamistyön keskiössä olivat Sanna Marinin hallitusohjelman toimeenpanon seuraaminen, vanhemmuus-, trans- ja sijaissynnytyslakien ja perhevapaaudistuksen valmistelussa mukana oleminen, julkisten hedelmöityshoitajien ja lapsenhuoltolain toimeenpanon seuraaminen sekä hallituksen ohjelmien valmistelun kommentointi ja lausunnot: lapsistrategia, tasa-arvo-ohjelma ja sisäisen turvallisuuden selonteko. Yhdistyksen perhepoliittisen ohjelman mukaisesti nostettiin aiempaa vahvemmin esiin sukupuolen moninaisuutta vaikuttamistyössä.

Koronaepidemia vaikutti monin tavoin vaikuttamistyöhön. Useimmat yhdistykselle olennaiset hankkeet lykkäntyivät koronan takia. Hallituksen kannustus tärkeisiin hankkeisiin koronasta huolimatta leimasi koko vuotta. Ensimmäiset samaa sukupuolta olevien adoptiot nostivat sateenkaari-ihmisten perheellistymismahdollisuudet julkiseen keskusteluun pitkin vuotta. Monimuotoiset perheet -verkoston uuden työelämän asiantuntijan ansiosta työelämän kehittämistarpeiden määrittely myös sateenkaariperheiden osalta nousi aiempaa enemmän yhdistyksen agendalle.

- VANHEMMUUSLAKI saatiin hallitusohjelmaan, mutta hallitusohjelma ei mainitse mitään sisällöstä, ja poliittinen ohjaus asiassa ollut epäselvää. Vanhemmuuslain valmistelu aloitettiin alkuvuodesta ministeriössä yksittäisen virkahenkilön valmistelussa, ja kävi ilmi, että yhdistyksen päätavoitteet oli suljettu valmistelun ulkopuolelle.
 - Osallistuttiin kuulemiseen ja lausuttiin valmistelun alustavista ajatuksista keväällä
 - Pyrittiin luomaan monin tavoin poliittista painetta, jotta valmistelu päätettäisiin laajentaa niin, että yhdistyksen päätavoitteet olisivat mukana:
 - Kaksi mediatiedotetta keväällä, jotka nostivat valmistelun ongelmat julkisuuteen

- Yhteistyö eurooppalaisten kattojärjestöjemme kanssa: lähettivät pääministerille avoimen kirjeen ja rohkaisivat olemaan edelläkävijä
 - Kirjallinen kysymys ministerille yhteistyössä eduskunnan HLBTI-työryhmän kanssa
 - Mielpidekirjoitus Helsingin Sanomissa
 - Tuotettiin tietoa ulkomaisista hyvistä käytännöistä
 - Lukuisia keskusteluita päättäjien ja avustajien kanssa
 - Syötetty mediaan juttuideoita ja haastateltavia useamman vanhemman perheistä
- Vanhemmuuslaki piti tulla lausunnolle loppukesästä, mutta ei ehtinyt tulla lainkaan 2020 aikana
- **TRANSLAINSÄÄDÄNNÖN** uudistuksessa yhdistyksen tavoitteena: alaikäisten mahdollisuudet, sukupuolivähemmistöihin kuuluvien vanhemmuusmerkinnät, sukupuolineutraalit perhevapaat sekä hedelmällisyysneuvonta ja sukusolujen talletusmahdollisuus. Uudistus on mukana hallitusohjelmassa.
 - Alkuvuodesta alustavaa valmistelua tehnyt virkamiestyöryhmä julkaisi yllättävän hyvän mietintönsä
 - Korona lykkäsi varsinaisen valmistelun alkamista. Valmistelu ei alkanut vuoden 2020 aikana.
 - Translainsäädännön valmistelun aloittamista kiireellisesti vaadittiin julkisesti ja yksityisissä yhteydenpidoissa päättäjiin koko toimintavuoden ajan, esimerkiksi loppuvuodesta lähetettiin 50 järjestön yhteinen vetoamus.
 - Keskusteltiin trans- ja muunsukupuolisten lapsettomuushoidoista sairaanhoitopiirien kanssa.
- **SIJAISYNNYTYSLAINSÄÄDÄNNÖN** selvittäminen saatiin hallitusohjelmaan pienen yhteistyöverkoston (Sateenkaariperheet, Simpukka, Kohtuuttomat ja Monimuotoiset perheet) sitkeällä vaikuttamistyöllä, jota on tehty vuodesta 2012 lähtien.
 - Painostettiin eri tavoin hallitusta aloittamaan valmistelu pikaisesti, mutta valmistelu aloitettiin vasta tammikuussa 2021. Valmistelu aloitettiin harmillisesti yhden virkahenkilön työnä tavoitteena ainoastaan arviomuistio.
 - Työstettiin valmistelua taustoittava laaja muistio läheisimpien yhteistyökumppanien kesken. Muistio sisältää listausta ratkaistavaksi tulevista asioista, mahdollisista ratkaisuehdotuksista ja ulkomaisista hyvistä käytännöistä.
 - Kirjallinen kysymys yhteistyössä eduskunnan Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa
 - Osallistuttiin aktiivisesti Väestöliiton työryhmään, jossa muokataan laajemman järjestökoonpanon kannanottoa ja taustapaperia
 - Syötettiin teemaa median käsiteltäväksi. Mediassa olikin vuoden aikana artikkeleita ja TV-ohjelmia teemasta. Teemaa pidettiin myös jatkuvasti esillä sosiaalisessa mediassa.
 - Tavattiin uudestaan oikeusministerin valtiosihteeriä, oltiin yhteydessä avustajiin ja pyrittiin rakentamaan painetta hallituskumppaneiden kautta.
- **PERHEVAPAAUDISTUSTA** valmistelevan työryhmän työtä seurattiin, lähetettiin virkamiehille aiheeseen liittyviä ehdotuksia, oltiin kuultavana työryhmän väliraportista helmikuussa, lausuttiin väliraportista, peräänkuulutettiin ennen kaikkea useamman kuin kahden vanhemman perheiden mahdollisuuksia.
- **LAHJASOLUHOIDOT** naispareille ja itsellisille naisille käynnistettiin vuosien 2019–2020 aikana sen jälkeen, kun hallinto-oikeus oli todennut sairaanhoitopiirien aiemman käytännön syrjiväksi. Yhdistyksen yli 10 vuotta jatkunut vaikuttamistyö syrjinnän lopettamiseksi kantoi vihdoinkin hedelmää.
 - Jatkettiin tiivistä yhteydenpitoa sairaanhoitopiireihin ja selvitettiin sairaanhoitopiirien uusien käytäntöjen ja niiden tarjoamien hoitojen yksityiskohtia, tiedotettiin perheille laajasti uusista mahdollisuuksista ja niiden reunaehdoista.

- Kerättiin perheiden antamaa palautetta hoitojen alkamisesta yhteistyössä Simpukan kanssa ja työstettiin palautteen perusteella tietoa ja toiveita julkisten klinikoiden yhteisiä käytäntöjä linjaavalle kansalliselle työryhmälle.
- Jatkettiin järjestötoimijoiden rekrytointia innostamaan omia kohderyhmiään lahjasolujen lahjoittamiseen. Tiedotettiin lahjoitusmahdollisuudesta myös omien kanavien kautta yhteistyössä lahjasolupankkien kanssa. Lahjoittajille tarjottiin tietopaketti yhteistyössä Simpukan Helminauha-hankkeen kanssa, jossa yhdistys yhteistyökumppanina.
- Eri yhteyksissä luotiin poliittista painetta lisätä lapsettomuushoitojen resursseja kokonaisuudessaan
- PERHEHOITOHANKE käynnistyi vuonna 2018. Se on luonteeltaan nimenomaan vaikuttamistyön hanke. Sillä pyritään muuttamaan niitä käytäntöjä, joiden takia sateenkaariperheet ovat toistaiseksi toimineet vain hyvin vähän perhehoitajina ja lapsia on sijoitettu sateenkaariperheisiin ylivarovaisesti. Katso hankkeesta luvussa 3.
- ADOPTIOLAUTAKUNNASSA yhdistys aloitteli keskustelua adoptiolain uudistamistarpeista, ja nosti esille tarvetta perheen sisäisessä adoptiossa avioliiton ulkopuolella ja myös niin, että lapselle voitaisiin vahvistaa kolmas ja neljäskin vanhempi adoption kautta. Tavoitteena saada adoptiolain uudistus 2023 hallitusohjelmaan. Toiminnanjohtajan mielipidekirjoitus samasta aiheesta julkaistiin syyskuussa Helsingin Sanomissa.
 - Keväällä tiedotettiin ensimmäisistä samaa sukupuolta olevien pariin adoptiosta. Kymmenet mediat tarttuivat teemaan välittömästi, ja teema poiki mediajuttuja pitkin vuotta. Näiden yhteydessä päästiin nostamaan erityisesti sateenkaari-ihmisten perheellistymismahdollisuuksien teemaa, erityisesti miesten mahdollisuuksia ja sitä kautta myös sijaissynnytyistä.
- ÄITIYSLAIN ja LAPSENHUOLTOLAIN voimaantulo vuoden 2019 aikana toivat merkittäviä parannuksia sateenkaariperheiden lasten oikeusturvaan. Molempien uudistusten toimeenpanoa on seurattu erittäin tarkasti. Tammikuussa kyseltiin perheiden kokemuksia äitiyden tunnustamisesta neuvolassa. Molempien uudistusten viestintään perheille on käytetty kaikkia viestintäkanavia toistuvasti koko toimintavuoden ajan. Neuvontapalveluun tullut valtavat määrät näitä uudistuksia koskevia kyselyitä (ks. luku 4.1.)
- Oltiin mukana ainakin seuraavissa palvelujärjestelmän kehittämishankkeissa: perhekeskus-toimintamallin rakentaminen, eropalveluiden kehittäminen, lastensuojelun perhehoidon kehittäminen

2.3. Kansainvälinen vaikuttamistyö

Kansainvälisen vaikuttamistyön tärkeitä kumppaneita ovat kattojärjestömme Nelfa (Network of European LGBTIQ* Families Associations), IFED (International Family Equality Day), Transgender Europe, Ilga ja Ilga-Eurooppa. Yhdistys on ollut mukana perustamassa Nelfaa ja IFEDiä. Eurooppalaista vaikuttamistyötä tehdään myös suomalaisten kattojärjestöjemme LSKL:n (esimerkiksi lapsen oikeuksien sopimuksen raportointi) ja Väestöliiton kautta (esimerkiksi vaikuttamalla eurooppalaisten perhejärjestöjen kattojärjestön, Cofacen, työhön).

Kansainvälisen vaikuttamistyön tapahtumia vuonna 2020:

- Tammikuussa osallistuttiin Pohjoismaisen ministerineuvoston seminaariin Kööpenhaminassa, johon oli kutsuttu pohjoismaisia sateenkaarijärjestöjä pohtimaan neuvoston tulevaa HLBTI-strategiaa.
- Osallistuttiin Nelfan, IFEDin, Ilga-Euroopan ja Transgender European verkkovuosikokoukseen. IFEDin kanssa oltiin suunniteltu vuosikokouksen oheistapahtuma YK:lle Geneveen, johon oltiin osallistettu myös Suomen YK-lähetystö. Nelfan kanssa oltiin suunniteltu lapsen oikeuksien työpajaa Ilga-Euroopan konferenssiin. Koronan takia työryhmät ja oheistapahtumat jäivät toteuttamatta.

- Sateenkaariperhejärjestöt kaikilla mantereilla järjestivät Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän (IFED) tapahtumia 3.5.2020. Sateenkaariperhepäivän tapahtumista Suomessa ks. luku 5.8.
- Yhdistyksen hallitus jatkoi vuonna 2019 aloitettua kansainvälisen toiminnan tavoitteiden määrittelyä. Elokuussa nimettiin kv-työryhmä, joka ei tosin kokoontunut toimintavuoden aikana.
- Suomesta turvapaikkaa hakeneen venäläisen sateenkaariperheen YK:n lapsen oikeuksien komiteaan loppuvuonna 2018 tekemän valituksen tueksi koordinoitiin third-party intervention, johon liittyivät Ilga, Ilga-Europe, Nelfa, ICJ ja CRIN. Komitea antoi Suomelle langettavan päätöksen helmikuussa 2021.
- Annettiin Suomea koskevat tiedot Nelfan ensimmäistä kertaa kokoamaan Euroopan sateenkaariperheiden oikeuksia käsittelevään tietopakettiin ja karttaan.

2.4. Monimuotoiset perheet -verkosto vaikuttamistyön tukena

Monimuotoiset perheet -verkoston kymmenen jäsenjärjestöä tekee yhteistä vaikuttamistyötä. Vuosina 2013-2019 hankerahoituksella toiminut työ vakinaistui vuonna 2020 kohdennetun toiminta-avustuksen turvin. Rahoituksen tasokorotuksen myötä toimintaan voitiin palkata kolmas työntekijä työelämän asiantuntijatehtäviin. Sateenkaariperheet ry hallinnoi hanketta verkoston puolesta.

Useat verkoston perhepoliittisista tavoitteista edistävät suoraan tai välillisesti yhdistyksen perhepoliittisia tavoitteita. Verkosto on erittäin keskeinen osa yhdistyksen vaikuttamistyötä. Se ei korvaa yhdistyksen tekemää työtä, vaan täydentää sitä ja antaa tukea ja leveämmät hartiat, kun niitä tarvitaan. Verkosto inspiroi, ideoi ja lietsoo verkoston järjestöjen tekemää vaikuttamistyötä. Verkoston toimintakertomus 2020 löytyy kokonaisuudessaan tämän toimintakertomuksen liitteenä. Luvussa 2.6. on lueteltu verkoston kanssa yhteistyössä annetut lausunnot.

2.5. Yhteistyöverkostojen kehittäminen

Strateginen verkostoituminen on ollut jo pitkään yhdistyksen vaikuttamistoiminnan kulmakiviä. Toimintavuoden aikana käynnistettiin uusia yhteistyöverkostoja ja kehitettiin olemassa olevia.

- **Sateenkaaripoliittinen vaikuttamistyön verkosto** käynnistettiin vuoden 2019 alusta. Verkoston kutsuu kokoon Seta ja siihen kuuluu sateenkaaripoliittista vaikuttamistyötä tekeviä sateenkaari-, ihmisoikeus-, ja nuorisojärjestöjä. Verkoston kokoontumiset ovat osoittautuneet arvokkaaksi tavaksi päivittää ja synkronoida yhteistyötä.
- **Seta ry** on yhdistyksen kattojärjestö ja vaikuttamistyön kumppanina kaikista merkittävien. Sateenkaariperheet ry:n työ niveltyy Setan toimintaan hyvin saumattomasti. Merkittävää yhteistyötä tehdään myös lukuisten muiden sateenkaarijärjestöjen kanssa. Regnbågsankan on yhdistyksen alivuokralaisena.
- **Monimuotoiset perheet -verkosto** on kymmenen perhejärjestön verkosto, joka käynnisti yhteisen vaikuttamistyön hankkeen vuonna 2013. Yhdistyksen merkittävien yhteistyöverkosto.
- **Eduskunnan työryhmistä** kahden kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä: HLBTI-verkosto ja Monimuotoiset perheet -tukiryhmä
- **Lapsiasiavaltuutetun** kanssa tehtävä yhteistyö muuttui huomattavasti kevyemmäksi uuden valtuutetun kaudella, kun HLBTI ja lapset -työryhmän työtä ei jatkettu eikä yhdistyksen edustusta pyydetty enää lapsiasiain neuvottelukuntaan. Uuden yhdenvertaisuuslain myötä yhteistyö yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston kanssa on syventynyt. Vaikuttamistyössä sukupuolen moninaisuuden osalta yhteistyötä myös tasa-arvovaltuutetun kanssa.

- **Julkiset lapsettomuusklinikat** ovat tehneet yhteistyötä yhdistyksen kanssa lahjasolupankkien tiedottamisessa ja lahjasolukäytäntöjen kehittämisessä. Yhteistyön rakenteita on rakennettu aktiivisesti vuoden 2020 aikana.
- **Perhehoitohanke** teki yhteistyötä useiden perhehoidon parissa toimivien niin julkisten kuin järjestöjen ja yksityistenkin palveluntuottajien kanssa. Yhteistyöverkosto kasvoi toimintavuoden aikana sekä perhehoidon että adoption alalla.
- Simpukan, Kohtuuttomat ry:n ja Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa tehtävä työ **sijaissynnytlainsäädännön** edistämiseksi kantoi suurta hedelmää, kun sijaissynnytys saatiin hallitusohjelmaan (ks. luku 2.2.) ja saatiin työstettyä laaja taustamuistio lainvalmistelutyön tueksi.
- **Ihmisoikeusjärjestöjen Amnesty ja Ihmisoikeusliitto** kanssa tehtiin vaikuttamisyhteistyötä, ennen kaikkea translain, vanhemmuuslain ja lasten oikeuksien osalta.
- **Väestöliiton** kanssa yhteistyössä jatkettiin Hyvä Kysymys –palvelun yhteistä tuottamista ja liitettiin uuteen Kannustava vanhemmuus -kumppanuusverkostoon. Väestöliiton kanssa tehdään koko ajan tiiviimmin yhteistyötä myös vaikuttamistyötä esimerkiksi sukupuolen moninaisuuteen ja sijaissynnytykseen liittyen. Vuoden 2019 alusta toiminnanjohtaja on toiminut Väestöliiton hallituksen jäsenenä.
- **Lastensuojelun Keskusliitto:** Keskusliitto on yhdistyksen kumppani perhehoito- ja perhekeskus-hankkeissa. Yhteisiä julkilausumia sateenkaariperheiden lasten oikeuksista. Lapsen oikeuksien varjoraportti ja kuntavaalikampanja.
- **Pelastakaa lapset:** Yhteistyökumppani vaikuttamistyössä, perhehoitohankkeessa ja adoptioalan kehittämistyössä. Muita kumppaneita adoptioalan kehittämisessä *Adoptioperheet, Helsingin kaupungin adoptioyksikkö, Interpedia ja Valvira*
- **Parisuhdeverkosto:** Perhesuhdekeskus osallistui aktiivisesti Parisuhdeverkostoon. Verkostossa järjestöjä ja evankelis-luterilaisen kirkon perhetyö. Perhesuhdekeskus konsultoi verkoston jäseniä sateenkaari-ihmisten yhdenvertaisuuteen ja turvallisempien palveluiden kehittämiseen liittyen. Läheistä yhteistyötä tehtiin Parisuhdekeskus Katajan, Ensi- ja turvakotien liiton ja kirkon perhetyön kanssa.
- **Erovaikuttajien verkosto:** Perhesuhdekeskus osallistui Eroverkoston tapaamisiin. Verkosto saattaa pääkaupunkiseudun erotoimijoita yhteen (julkiset palvelut + järjestöt). Verkostossa oltiin kuulolla yhteistyömahdollisuuksien suhteen, tiedotettiin Perhesuhdekeskuksen palveluista ja tuotiin toimijoiden tietoisuuteen sateenkaari- ja yhdenvertaisuusnäkökulmaa.

2.6. Lausunnot, tiedotteet ja edustukset

Lausunnot

Vain kaikkein kriittisimpiin lausuntopyyntöihin kyettiin vastaamaan, koska vaikuttamistyön henkilöresurssointi on hyvin puutteellista.

- Lausunto perhevapaista STM:lle 25.2.2020
- Lausunto hedelmöityslain muuttamisesta OM:lle 5.5.2020
- Lausunto valtioneuvoston ihmisoikeusselonteon valmistelusta UM:lle 30.6.2020
- Lausunto sisäisen turvallisuuden selonteosta SM:lle 15.10.2020

Tiedotteet ja kannanotot¹

- Nelosella alkaa tänään Lapsi tuntemattoman kanssa - Sateenkaariperheet ry on kumppanuusvanhemmuuden asiantuntija
- Osa vanhemmista ei pääse lainkaan näkemään lastaan synnytyssairaalassa korona-aikana

¹ Tiedotteet luettavissa kotisivuilla ja STT Info -palvelussa

- Oikeusministeriössä valmistellaan vanhemmuuslakia, joka ei parantaisi sateenkaariperheiden lasten oikeuksia
- Ensimmäiset adoptiot vahvistettu samaa sukupuolta olevien perheisiin – merkittävä askel erityisesti miesparien mahdollisuuksissa perustaa lapsiperhe
- Eurooppalaiset sateenkaarijärjestöt: vanhemmuuslaki mahdollisuus Suomelle toimia suunnannäyttäjänä Euroopassa
- Translain uudistusta kiirehdittävä, alaikäisten oikeuksia ei voi jättää huomioimatta

Yhdessä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa annetut lausunnot ja kannanotot:

- Lausunto hallituksen tasa-arvo-ohjelman luonnoksesta STM:lle 12.2.2020
- Kannanotto: Lasta toivovien lapsettomuuteen on mahdollista vaikuttaa – edellyttää panostuksia hedelmöityshoitosten saatavuuteen 13.2.2020
- Lausunto perhevapaista STM:lle 25.2.2020
- Kannanotto: Lapsi- ja perhejärjestöt sekä seurakunnat Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksessa – perheet keskiöön ja monimuotoisuus huomioon! 3.3.2020
- Lausunto asiakasmaksulain uudistuksesta STM:lle 1.4.2020
- Kannanotto: Raskauden seurannan poliklinikkakäynnit säädettävä maksuttomiksi 1.4.2020
- Kannanotto: Perhevapaaudistuksesta tulossa sukupuolineutraali, mutta ei vanhemmuuslaista – Miksi? 20.4.2020
- Lausunto hedelmöityshoitolaista uudistamisesta 6.5.2020
- Lausunto selvityksestä usean kielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään 14.5.2020
- Kannanotto: Suomi on kaksikielinen maa – miksi ei voi olla myös kaksikielisiä kansalaisia? 15.5.2020
- Kannanotto: Henkilötunnus myös kuolleena syntyneille lapsille 25.5.2020
- Lausunto henkilötunnuksen uudistamisesta 1.6.2020
- Kannanotto: Monimuotoisuutta lapsistrategiaan – verkoston terveiset pyöreän pöydän keskusteluun 17.6.2020
- Kannanotto: Järjestöjen tuottamat palvelut turvattava budjettiriihessä 18.8.2020
- Lausunto rasismien ja syrjinnän vastaisen sekä hyvien väestösuhteiden toimintaohjelmasta 19.10.2020
- Kannanotto: Korona uhkaa kärjittää perheiden haasteita 20.10.2020
- Kannanotto: Vuoroasumisen yleistäminen vaatii muutoksia sosiaaliturvaan 5.11.2020
- Lausunto perhe-eläkkeiden uudistamisesta STM:lle 6.11.2020

Edustukset

- Toiminnanjohtaja toimi Väestöliiton hallituksen jäsenenä (kausi 2019–2021)
- Toiminnanjohtaja toimi adoptiolautakunnan täysistunnon jäsenenä (varajäsen Anna Moring)
- Toiminnanjohtaja toimi yhdistyksen edustajana Monimuotoiset perheet –verkostossa
- Puheenjohtaja toimi yhdistyksen edustajana Ilga-Europen vuosikokouksessa verkossa.
- Toiminnanjohtaja toimi yhdistyksen edustajana Nelfan ja IFEDin vuosikokouksissa verkossa.
- Vertaistoiminnan koordinaattori ja Perhesuhdekeskuksen projektipäällikö toimivat Väestöliiton Kannustavan vanhemmuuden kumppaniverkostossa
- Johtava asiantuntija toimi asiantuntijajäsenenä Ev. lut. kirkon kasvatus- ja perheasiain neuvottelukunnassa, kausi 2017–2023
- Perhesuhdekeskuksen perhetyöntekijä toimi erovaikuttajien verkostossa
- Perhesuhdekeskuksen johtava asiantuntija toimi Parisuhdeverkostossa

3. Ammatillisen työn kehittäminen ja tiedon tuottaminen

3.1. Amatilliset koulutukset, asiantuntijapäivät ja messut

Vapaaehtoisouluttajista päätettiin luopua, koska toimintaan kului enemmän työaika kuin se säästi. Kaikki ammatilliset koulutukset on siis hoidettu työntekijävoimin. Vapaaehtoisia on ollut mukana kokemuskouluttajina. Saatuihin koulutuspyyntöihin on pyritty vastaamaan, mutta aktiivista ja suunnitelmallista koulustoimintaa on toteutettu vain hankkeiden kohderyhmien osalta. Perhesuhdekeskus on kouluttanut perhe-, pari- ja eroneuvonnan ammatillaisia, perhehoitohanke lastensuojelun ammatillaisia.

Amatillisia koulutuksia järjestettiin vuonna 2020 yhteensä 25 kappaletta. Koronavuonna suurin osa koulutuksista on tapahtunut verkossa, fyysisesti on koulutettu 4 eri paikkakunnalla ympäri Suomen. Koulutuksilla (yht. 56 oppituntia) tavoitettiin 1151 perheitä työssään kohtaavaa ammatillaista tai tulevaa ammatillaista. Edellisenä vuonna tavoitettiin 718. Koulutettujen määrään on vaikuttanut verkkokoulutuksiin osallistumisen helppous. Koulutukset eritelty liitteessä 1.

Yhdistyksen koulutuksista saatu palaute on ollut erinomaista. Koulutussisältöjä on kehitetty aktiivisesti koulutuspalautteen, tutkimushankkeesta saadun tiedon ja perheiden kokemusten pohjalta. Toimintavuoden aikana otettiin uusintapainos ammatilliselle suunnatusta oppaasta ”10 askelta sateenkaariperheen kohtaamiseen”. Yhdistyksen oppaita ja esitteitä jaettiin paljon tavanomaista vähemmän koulutusten, messujen ja ammatillisten päivien yhteydessä, koska korona perui fyysisiä tapahtumia. Perhehoitohankkeen koulutuksista ja messuosallistumisista tarkemmin hankkeen esittelyssä alla luvussa 3.3.

Perhesuhdekeskuksen koulutusten teemoina olivat sateenkaari-ihmisten perhe-, läheis- ja rakkaussuhteet, niiden erityiskysymykset ja tuen tarpeet. Lisäksi tavoitettiin ammatillaisia Perhekeskus-konferenssin paneelissa, Sosiaalialan asiantuntijapäivillä ja erilaisissa yhteistyötapaamisissa ja verkostoissa. Ensi- ja turvakotien liiton kanssa aloitettiin pitkäjänteinen ja hedelmällinen palveluiden kehittämissyhteistyö sateenkaari-ihmisten perhesuhteet huomioivaksi. Kirkon perheneuvojien koulutus siirtyi koronatilanteen vuoksi vuodelle 2021. Parisuhdekeskus Katajan henkilöstömuutosten vuoksi parineuvojien koulutukseen suunniteltu osio ei toteutunut.

3.2. Väriä perhehoitoon -hanke 2018–2020

Väriä perhehoitoon – Sateenkaariperheet perhehoitajiksi -hankkeen rahoitus päättyi vuoden lopussa. Hankkeen tavoitteena oli lisätä perhehoitoon pääsevien lasten osuutta lastensuojelun sijaishuollossa edistämällä sateenkaari-ihmisten mahdollisuuksia ryhtyä sijaisvanhemmaksi. Tärkein keino on ollut tiedon lisääminen niin lastensuojelun ammatillisille kuin sateenkaariperheille. Projektipäällikkönä ja ainoana hankkeen työntekijänä toimi Heidi Puustinen. Hankkeen yhteistyökumppaneina toimivat Helsingin kaupungin lastensuojelu/ perhehoito, Lastensuojelun Keskusliitto ry, Pelastakaa lapset ry, Perhehoitokumppanit Suomessa Oy, Perhehoitoliitto ry ja Pesäpuu ry.

Sateenkaari-ihmistien tietoisuutta mahdollisuudesta ryhtyä perhehoitajaksi lisättiin tiedottamisen ja infotilaisuuksien avulla. Sosiaalisessa mediassa jaettiin aktiivisesti artikkeleita ja perhehoidon toimijoiden rekrytointi-ilmoituksia, ja osana Helsinki Pride -viikon ohjelmaa toteutettiin perhehoidon infovideo yhteistyössä Perhehoitokumppanit Suomessa Oy:n kanssa. Hanke osallistui lisäksi Ajoissa kotiin rekrytointi- ja tiedotuskampanjaan, että Perhehoitoliiton #tietoaperhehoidosta -kampanjaan. Perhehoitoliiton kokemusasiantuntijoiden joukkoa vahvistettiin sateenkaarevalla sijaisvanhemmalla.

Hanke tuotti kaksi opasta ammatillaisten käyttöön. Sateenkaariperhe sijaisperheenä -opas lastensuojelun perhehoidon ammatillisille ja Pesäpuu ry:n kanssa yhteistyössä erityisesti PRIDE-valmentajille suunnattu lisämateriaali Sateenkaariperhe sijaisvanhempien

ennakkovalmennuksessa – Mitä on hyvä huomioida valmennuksessa, kun mukana on sateenkaariperhe. Oppaat ovat saatavilla verkkojulkaisuina.

Väriä perhehoitoon -hanke osallistui alkuvuonna alueellisille lastensuojelupäiville Seinäjoella sekä Sosiaalialan asiantuntijapäiville Tampereella. Muut alan tapahtumat peruuntuivat. Vaikka myös koulutuksia peruuntui koronan vuoksi, niin vuoden aikana koulutettiin satoja lastensuojelun ammattilaisia järjestämällä organisaatiokohtaisia verkkokoulutuksia sekä yksi valtakunnallisesti avoin verkkokoulutustilaisuus yhteistyössä Perhesuhdekeskuksen, Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskuksen ja Sinuiksi-palvelun kanssa.

Hankkeen Facebook-sivuja seurasi yli 400 henkilöä ja parhaimmillaan julkaisut tavoittivat kaikkiaan lähes 5000 henkeä. Hankkeen järjestämästä vertaistoiminnasta sateenkaariperhehoitajille ks. luku 5.1.

3.3. Perhesuhdekeskus -toiminta

Perhesuhdekeskus lisää hyvinvointia sateenkaarikansan perhe-, rakkaus- ja läheissuhteisiin kehittämällä suhteita vahvistavaa vertaistoimintaa, tarjoamalla ammatillista tukea haastavissa perhetilanteissa oleville ja tuottamalla tietoa suhteiden tueksi. Sateenkaari-ihmisten perhesuhteiden erityiskysymyksiä ja tuen tarpeita kartoitetaan. Kerätyn tiedon pohjalta kehitetään keskuksen toimintoja, koulutetaan pari-, perhe- ja erotyön ammattilaisia sekä tuotetaan jaettavia materiaaleja perhesuhteiden tueksi sateenkaari-ihmisille, heidän läheisilleen sekä ammattilaisille.

Yksi Perhesuhdekeskuksen tehtävistä on koordinoida sateenkaarijärjestöjen palveluohjauksen kehittämistä. Hankkeen aikana kehitettyä palveluohjausmallia sekä asiakastyötä tekevien verkoston toimintaa kehitetään edelleen yhteistyössä muiden valtakunnallisia tukipalveluja tarjoavien sateenkaarijärjestöjen kanssa.

Yhdistyksen muusta toiminnasta poiketen Perhesuhdekeskuksen toiminnan kohderyhmänä ovat kaikki sateenkaari-ihmiset ja heidän läheisensä, eivät vain lapsiperheelliset ja sitä suunnittelevat. Perhesuhdekeskus on sateenkaarijärjestöjen yhteinen verkostohanke.

Perhesuhdekeskus-toiminta on ollut käynnissä vuodesta 2017 ensin hankemuotoisena ja vuodesta 2020 vakinaisempana toimintana STEAn kohdennetun toiminta-avustuksen turvin. Kolmannelle työntekijälle ei myönnetty rahoitusta. Johtavana asiantuntijana toimi Sanna Metsäpuu ja perhetyöntekijänä Terhi Väisänen.

Vuonna 2020 jatkettiin hankkeen aikana vakiintuneita toimintamuotoja. Koronatilanteen myötä uusia verkkopohjaisia toimintoja kokeiltiin ja juurrutettiin. Perhesuhdekeskuksen toiminnat on kuvattu tässä toimintakertomuksessa osana muita yhdistyksen toimintoja.

3.4. Selvityksiä sateenkaariperheiden hyvinvoinnista ja asemasta

Tutkimushankkeen päätyttyä yhdistyksellä ei ole varsinaisia resursseja tehdä tutkimuksia sateenkaariperheiden hyvinvoinnista ja asemasta. Pienimuotoisia kyselyitä kuitenkin tehdään jatkuvasti oman vaikuttamis- ja vertaistoiminnan kehittämiseksi. Vuonna 2020 toteutettiin seuraavat kyselyt:

- Jäsenkysely 2020 (n=386) jäsenille ja muille kohderyhmään kuuluville. Yhdistyksen toimintaan liittyvien teemojen lisäksi erityisteemoina olivat: lapsettomuuskokemus, sijaissyntyminen, äitiyden tunnustaminen, lapsen asuinpaikka eron jälkeen, ei-synnyttänyt vanhempi imettäjänä ja apilaperheiden näkemykset tuen tarpeistaan.
- Kesällä tehtiin laajat kyselyt kumppanuusvanhemmille (n=34) ja sitä suunnitteleville (n=94), joiden perusteella kartoitettiin kumppanuusvanhempien tarpeita, ja joiden tietoja käytettiin kumppanuusvanhemmuushankkeen suunnittelussa. Hankkeelle haettiin rahoitusta tammikuussa 2021.

- Yhdistys tukee sateenkaariperheitä koskevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa myös neuvomalla opinnäytetyöntekijöitä, konsultoimalla tutkimushankkeita, listamalla nettisivuilla tutkimustarpeita ja etsimällä vapaaehtoisia tutkimukseen osallistujia. Vuoden 2020 aikana yhdistys neuvoi arviolta 25 kertaa opinnäytetyön tekijöitä. Määrä on nousussa. Suuri osa neuvottavista on valmistumassa sosionomiksi, osa eri alojen maistereiksi tai tohtoreiksi.

3.5. Sateenkaariperheitä koskevat julkaisut

Koska ei saatu rahoitusta viestinnän asiantuntijan ja Perhesuhdekeskuksen kolmannen työntekijän palkkaamiseen, julkaisuja koskevista suunnitelmista täytyi luopua suurimmalta osaltaan.

Toimintavuoden aikana julkaistiin seuraavat julkaisut:

- Vanhemman sukupuolen moninaisuutta käsittelevä opas lapselle saatiin tehtyä oikolukua vaille valmiiksi
- Perhehoitohanke julkaisi oppaan lastensuojelun ammattilaisille sekä materiaalin perhehoitajien ennakkovalmentajille
- Rakkaussuhteen työkirja sateenkaari-ihmisille ja heidän kumppaneilleen (Perhesuhdekeskus)
- Artikkelit Sateenkaarevat pari- ja monisuhteet pari- ja perhetyössä Gaudeamuksen tietokirjaan Perhe- ja läheissuhteet sateenkaaren alla (Perhesuhdekeskus)
- Uusintapainokset ”10 askelta sateenkaariperheen kohtaamiseen”-oppaasta ja sosiaalisen vanhemman oppaasta

4. Perheiden ja perhettä suunnittelevien neuvonta ja tuki

4.1. Neuvontapalvelu palvelee perheitä arjen tilanteissa

Merkittävä osa neuvontapalveluun tulevista kysymyksistä liittyi kumppanuusvanhemmuuteen. Myös äitiyslain tiimoilta oltiin usein yhteydessä. Entistä useampi otti yhteyttä adoptioon ja kansainväliseen sijaissynnytykseen liittyen. Myös kansainvälisiä kysymyksiä tuli aiempaa enemmän. Miesten määrä yhteydenottajina lisääntyi selvästi, kuten myös cis-heteroiden osuus.

Muutoin lapsen syntymään liittyvä byrokratia oli yleisin syy ottaa yhteyttä neuvontapalveluun. Yhä tuli paljon kysymyksiä perheen sisäiseen adoptioon liittyen. Selvästi lapsen syntymän ja ei-synnyttävän vanhemman vanhemmuuden vahvistamisen välisen ajan turvattuus mietityttää tulevia vanhempia, ja moni kyselikin, kuinka voisi turvata lapsen oikeutta ei-synnyttävään vanhempaan mahdollisimman nopeasti, etenkin tilanteissa, joissa suunnitelmissa on perheen sisäinen adoptio.

Yhdistyksen neuvontatyötä tehdään useissa eri yhteyksissä ja eri toimijoiden toimesta. Paikallistiimien aktiivit ja ryhmienvetäjät antavat neuvontaa paikallistasolla. Yhdistyksen työntekijät, puheenjohtaja ja hallituksen jäsenet antavat neuvontaa valtakunnallisemmalla tasolla, ja esimerkiksi perhevalmennusten, leirien ja Pride-tapahtumien yhteydessä.

Jo yhdeksän vuotta yhdistys on tarjonnut neuvontaa myös tuotteistetussa neuvontapalvelussa. Neuvontapalveluun kuuluu puhelinpäivystys kahtena päivänä viikossa ja erillinen neuvontasähköpostiosoite.

Toimintavuoden aikana kehitettiin neuvontapalvelun nopeutta, poikkeusaikojen tiedotusta ja sijaistuskäytäntöjä. Kirjallisiin kysymyksiin vastattiin muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta viikon kuluessa. Moni vastausviesti poiki uusia kysymyksiä. Osan kanssa neuvontaa tehtiin sekä puhelimitse että sähköpostin kautta. Moni puhelimitse yhteydessä ollut sai mm. materiaaleja tai faktojen koonnin sähköpostitse. Kumppanuusvanhemmuutta suunnittelevien oli mahdollista tavata henkilökohtaisesti työntekijää. Tätä mahdollisuutta käyttikin kymmenkunta yhteistä perhettä suunnittelevaa perhekuntaa.

Taulukko: Annettu neuvonta (luvuissa ainoastaan varsinaisen neuvontapalvelun antama neuvonta)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Puhelinpäivystys	62	102	130	122	64	71	53	66
Neuvonta-sähköposti	413	573	581	613	591	602	589	597
Neuvonta-chat	100	100	120	108	73	30	0	55
Yhteensä	575	775	831	843	728	703	642	718

4.2. Ammatillinen tuki haastavissa perhetilanteissa

Perhesuhdekeskus tarjosi ammatillista tukea sateenkaari-ihmisten perhetilanteisiin puhelinpalvelun, päivystyschatin ja tukikeskusteluiden muodossa.

Puhelinpalvelu oli auki totuttuun tapaan maanantaisin klo 15-17 ja perjantaisin klo 8-10 (pois lukien loma-ajat). Keväällä pahimman koronatilanteen aikana puhelinpalvelu oli auki perjantaisin klo 12 asti. Päivystyschat oli uusi matalan kynnyksen yhteydenottotapa perhetyöntekijään (kahdenkeskinen anonyymi chat). Se oli auki kerran kuukaudessa tunnin ajan. Se ei vielä löytänyt yleisöään, mutta kokeilua päätettiin jatkaa.

Yhteydenottoja tuli yhteensä 146 kpl (joista chatin kautta vain muutama). Yhteydenottojen määrä kasvoi jälleen hiukan edellisvuoteen verrattuna. Palveluiden tunnettuus lisääntyi edelleen, vaikka

palveluja ei ollut mahdollista markkinoida, koska kysyntä on ylittänyt tarjonnan jo vuonna 2019. Myös koronatilanteen uskottiin vaikuttaneen yhteydenottojen lisääntymiseen.

Kolmea puhelua lukuun ottamatta yhteydenottajat kuuluivat kohderyhmiin. Vain 7 % soittajista oli sateenkaari-ihmisten läheisiä, mikä kertoo kohderyhmän tavoittamisen haasteista. Soittajista puolet (51 %) oli Uudenmaan alueelta ja puolet muualta Suomesta.

Yleisimmät yhteydenoton syyt olivat ongelmat pari- tai monisuhteessa (myös lähisuhdeväkivalta) ja erotilanne. Näiden lisäksi yhteydenottojen määrä on noussut liittyen ”myöhäisherännäisyyteen” ja sen aiheuttamiin ristiriitoihin perheessä. Myös lapsiperheellistymiseen liittyvät haasteet suhteita kuormittavana tekijänä on kasvanut yhteydenoton syy.

Yhteyttä ottaneista puolet sai riittävän tuen jo puhelun aikana. Noin 15 % ohjattiin muihin palveluihin (perheneuvola, perheneuvonta, kriisipalvelut, muut sateenkaaripalvelut). Noin 35 % ohjattiin Perhesuhdekeskuksen tukikeskusteluun. Soittajista 17 % on hakenut aiemmin apua muista palveluista kyseiseen tilanteeseensa, mutta ei koe tulleen autetuksi. 64 % ei ole hakenut apua kyseiseen tilanteeseensa aiemmin. Avun hakemista estää usein vähemmistöstressi ja syrjinnän pelko.

Puhelinpalvelu ja päivystyschat	2018	2019	2020
Puheluita	87	124	146
Chat-yhteydenottoja	-	-	4
Soittajista Uudeltamaalta	59%	52%	51%
Soittajista muualta Suomesta	41%	48%	49%

Perhesuhdekeskus tarjoaa 1–5 tukikeskustelua haastavissa perhetilanteissa, joihin on vaikeaa saada asiantuntevaa tukea julkisista ja muista palveluista. Vuoden 2020 aikana 60–90 minuutin mittaisia tukikeskusteluja järjestettiin yhteensä 293 kappaletta 101 eri perhekunnan kanssa (yksittäinen henkilö, pari, moniskunta tai perhe). Sekä tukea saaneiden henkilöiden ja perheiden että tukikeskusteluiden määrä kasvoi. Suuren kysynnän vuoksi Perhesuhdekeskus osti syyspuolella lisäapua tukikeskusteluiden toteuttamiseen perhe- ja paripsykoterapeutti Miia Lehtoselta.

Tukikeskusteluista 56 % käytiin kasvokkain, 30 % videopuhelulla ja 14 % puhelimessa. Etätapaamiset videopuhelun avulla lisääntyivät hurjasti koronatilanteen vuoksi. Koko koronatilanteen ajan tavattiin asiakkaita myös kasvokkain silloin, kun se oli kokonaistilanteen ja asiakkaan hyvinvoinnin kannalta perusteltua. 70 %:ssa tukikeskusteluista läsnä oli yksi henkilö, 28 %:ssa kaksi henkilöä ja 2 %:ssa keskusteluista useampi henkilö. Yleisimmät aiheet tukikeskusteluissa olivat samoja kuin puhelinpalvelussakin. Tukikeskusteluihin ohjautumisen syynä korostuivat myös vanhemmuuden jakamisen haasteet.

Tukikeskusteluja käyneistä asiakkaista jopa 81 % oli Uudenmaan alueelta. Osuus on selkeästi kasvanut edellisvuodesta, ja Uusimaa on tukikeskusteluissa selkeästi korostuneempi kuin puhelinpalvelussa. Syynä tähän voi olla esimerkiksi se, että sana sateenkaariturvallisesta tukipalvelusta kiertää tiheään asutulla Uudenmaan alueella suusta suuhun, kun taas ko. tieto ei saavuta muualla päin asuvia sateenkaari-ihmisiä niin helposti puskaradion kautta. Järjestelmällistä tiedotusta palveluista ei ole voitu tehdä, koska kysyntä ylittää nyt jo tarjonnan. Toinen osasy on se, että muualta päin Suomea soittaville pyritään löytämään sopivaa tukea asiakkaan omalta paikkakunnalta.

Tukikeskustelut	2018	2019	2020
Tukikeskusteluita yht.	168	243	293
Eri perhekuntia asiakkaina	81	89	101
Keskustelu kasvokkain	83 %	80 %	56 %
Keskustelu / videopuhelu	0,5 %	4 %	30 %
Keskustelu / puhelin	16 %	16 %	14 %
Asiakkaita Uudeltamaalta	71 %	64 %	81 %
Asiakkaita muualta Suomesta	29 %	36 %	19 %

Ammatillisten tukipalveluiden osalta yhteistyötä (esim. palveluohjausta, kouluttamista, kehittämistä) tehtiin muiden sateenkaarijärjestöjen kanssa, jotka tarjoavat valtakunnallisia ja ammatillisia tukipalveluita (SukuPuolen moninaisuuden osaamiskeskus, Helsinki Pride ry, Sinuiksi).

4.3. Sateenkaariperheiden perhevalmennus

Sateenkaariperheiden perhevalmennuskurssi järjestettiin toimintavuoden aikana kolme kertaa (loppukevällä ja syksyllä). Kevään kurssi muokattiin pikaisesti verkkokurssiksi ja pidettiin kiittävän palautteen kera 30 ihmiselle. Syksyn ensimmäinen kurssi järjestettiin suosiolla verkkokurssina. Vuoden viimeisen kurssin piti ensimmäistä kertaa olla Helsingissä viikonloppukurssina. Kurssi päädyttiin pitämään hybridi-mallisena, ja osallistujat saivat päättää osallistuvatko yhteiseen koulutustilaan tulemalla vai videoyhteyden kautta. Jako meni aika tarkkaan puoliksi. Syksyn kursseille osallistui 66 ihmistä.

Kurssi on laajuudeltaan 20 oppituntia ja se on suunnattu kaikille lasta suunnitteleville, lasta odottaville ja lapsen hiljattain saaneille perheille. Kouluttajina kursseilla toimivat yhdistyksen työntekijät ja kokemuskouluttajina tavalliset sateenkaariperheiden vanhemmat. Valmennus täydentää kunnan tarjoamaa synnytys- ja perhevalmennusta. Kurssilla tarjotaan tietoa erityisesti sateenkaariperheiden perheellistymiseen liittyvistä erityishaasteista, käydään läpi perheiden oikeuksia etuuksiin ja ongelmiin etuuksien haussa, syntymässä olevan lapsen juridisen tilanteen turvaamiseen liittyvissä hakemuksissa, sateenkaariperheiden aikuisten välisten suhteiden tyypillisistä sudenkuopista, kolmen ja neljän vanhemman perheiden erityishaasteista jne. Kurssin sisältöjä kehitettiin imetyksen osalta.

Sateenkaariperheiden oma perhevalmennuskurssi tukee perheiden ongelmien ennaltaehkäisyä, palveluneuvontaa ja toimii myös vahvana vertaistuen paikkana ja muodostaa vertaisverkostoja, jotka kokemusten mukaan helposti jatkuvat koko lasten lapsuuden ajan. Valmennus ei korvaa kunnan järjestämää synnytys-/perhevalmennusta vaan täydentää sitä.

4.4. Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet

Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet ovat yhden illan avoimia keskustelutilaisuuksia, joissa kerrotaan sateenkaariperheellistymisen mahdollisuuksista ja annetaan perhettä suunnitteleville mahdollisuus kysyä asiantuntijalta. Perhevalmennuksen tavoin toimivat usein sisäänheittäjinä yhdistyksen toimintaan.

Tilaisuuksia pidettiin vuonna 2020 kolme, joista kaksi verkkoluontoina:

- Espoon seurakunnan sateenkaariperhetapahtumapäivässä helmikuussa, 7 osallistujaa
- Helsingin Prideilla syyskuussa verkossa, 23 osallistujaa
- TransHelsingissä miten transihmiset tekee lapsia -verkkotilaisuus marraskuussa, 9 osallistujaa

5. Monimuotoista vertaistoimintaa

Koronavuoden vertaistoiminta

Valtaosan vertaistoinnasta toteuttavat vapaaehtoisista koostuvat paikallistiimit eri kaupungeissa. Valtakunnallista vertaistoimintaa koordinoivat yhdistyksen, sen hankkeiden ja Perhesuhdekeskuksen työntekijät. Toimintavuonna 2020 vertaistoinnin osallistumiset puolittuivat korona-pandemian takia. Verkkovertaistoimintaa on ollut jo monta vuotta tärkeä osa sekä yhdistyksen ammatillista että vertaistoimintaa. Vuonna 2020 verkkovertaistoimintaa laajennettiin merkittävästi koronan takia. Uutena toimintamuotona erilaiset ryhmät, kurssit, luennot ja vertaistoiminta videokokousalustoilla (Zoom ja Teams), joilla ihmiset pystyvät reaaliajassa sekä keskustelemaan kasvotusten että kommentoimaan asioita chatin välityksellä. Moni aiemmin kasvotusten järjestetty toiminto vietiin verkkoon, kuten perhevalmennus, kumppanusvanhemmuus-info, vanhemmuuskumppanuusillat ja Miten lapsia tehdään -tilaisuudet. Osa paikallisesti toimivista vapaaehtoisista järjesti myös vertaisryhmiä verkossa.

Vertaistoinnin osallistumiset	2019	2020
Paikallinen vertaistoiminta	4043	1790
Valtakunnallinen vertaistoiminta		
<i>Yleisavusteinen perustoiminta</i>	687	601
<i>Perhesuhdekeskus</i>	241	217
<i>Väriä perhehoitoon -hanke</i>	60	14
Kaikki vertaistoiminta yhteensä:	5031	2622

Vuositeema 2020-2021 vanhemmuuskumppanuus

Toimintavuoden vuositeemana oli vanhemmuuskumppanuus. Tavoitteena oli tukea vanhemmuuskumppanuutta myös vertaistoinnassa. Ennen kaikkea apilaperheiden ja kumppanusvanhempien tukea kehitettiin, johtuen osittain Nelosen tv-ohjelmasta, joka lisäsi palveluiden kysyntää. Vuoden aikana luotiin myös suunnitelmat kumppanusvanhemmuushankkeen vertaistoinnoille, joille haettiin rahoitusta alkuvuodesta 2021. Muita vertaistoinnin muotoja, joilla pyrittiin tukemaan vanhemmuuskumppanuutta, olivat erotoiminta ja rakkaussuhdetoiminta. Kaikki toiminta eriteltä tarkemmin alla olevissa kappaleissa.

5.1. Vertaistoimintaa erityisryhmille

Kumppanusvanhemmuus- ja apilaperhetoiminta

Maaliskuussa sai ensi-iltansa kumppanusvanhemmuudesta kertova tv-sarja Lapsi tuntemattoman kanssa, jonka tekemisessä yhdistys oli parin vuoden aikana ollut mukana asiantuntijatahona. Ohjelman myötä tietoisuus ko. perhemuodosta saavutti valtavan joukon suomalaisia. Kumppanusvanhempien ja vanhemmuuskumppanuutta suunnittelevien Facebook-ryhmän jäsenmäärä räjähti heti maaliskuussa ja jatkoi siitä tasaisesti kasvuaan koko loppuvuoden. Ryhmä kasvoi vuodessa 311 jäsenestä 1009:een. Yhä useampi perhemuodosta omakohtaisesti kiinnostunut ei kuulunut seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön. Facebook-ryhmässä panostettiin tapahtumien ja tilaisuuksien markkinointiin, mm. isätapaamiset, perhevalmennus ja teemaillat. Ryhmässä jaettiin aktiivisesti aiesopimustietoa ja houkuteltiin kysymään ja etsimään vastauksia.

Kumppanuusvanhemmuustoimintaa vietiin vauhdilla verkkoon. Näin yhä useampi pääkaupunkiseudun ulkopuolinen pääsi osalliseksi toiminnasta. Apilaperheille, vanhemmuuskumppanuutta suunnitteleville tai siitä kiinnostuneille järjestettiin Vanhemmuuskumppanuusillat kerran Helsingissä ja kolme kertaa verkossa. Tammikuuisessa Helsingin tapaamisessa oli 28 osallistujaa ja heistä 48% oli miehiä. Kesäkuussa vanhemmuuskumppanuusilloista rakennettiin verkkoversiot ja kesäkuun lisäksi verkkotapahtumat järjestettiin myös syys- ja joulukuussa. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä 120 ihmistä, joista 29% oli miehiä. Tilaisuuksista kaksi aloitettiin luennolla ja pienryhmäkeskusteluilla ja kaksi kokemuskouluttajien puheenvuoroilla. Tapahtumien jälkimmäisellä puoliskolla perhe-elämää jo elävät pääsivät käymään aihetta syventäviä keskusteluja ja vanhemmuuskumppania etsiville oli kumppanuusvanhempi –speed date.

Kumppanuusvanhemmuus-info järjestettiin kesäkuussa verkossa. Infoiltaan osallistui 34 henkilöä, joista 21% oli miehiä. Kumppanuusvanhemmuus-chatit järjestettiin keväällä ja syksyllä, osallistujia ensimmäisellä kerralla 31 ja toisella 9. Kummallakin kerralla heistä 10% oli miehiä. Henkilökohtaisia neuvontatapaamisia pidettiin kasvotusten ja verkossa kymmenkunta.

Apilaperhettä suunnittelevat olivat aktiivisin ryhmä, joka otti yhteyttä neuvontapalveluihin. Kumppanuusvanhemmuuskysymysten määrä oli selvästi edellisvuotta suurempi. Suurin osa kysyi neuvoja juridisissa ja muissa byrokraattisissa kysymyksissä, erityisesti sopimuksien tekemiseen kaivattiin tukea. Vanhemmuuskumppanin etsintään ja vertaistuen löytämisen mahdollisuuteen liittyviä kysymyksiä tuli myös runsaasti. Ihmisiä ohjattiin etsimään vanhemmuuskumppaneita ja vertaistukea mm. sateenkaariperhe-keskustelufoorumien, apilatapahtumien, alkutaipaleiltojen sekä yleisten nettikeskustelu- ja treffipalstojen kautta. Kymmenkuntaa apilaperhettä neuvottiin yksityisessä tapaamisessa, joko kasvotusten tai videopuhelun välityksellä, aiesopimuksen tekemisessä ja asioiden sopimisessa.

Heterot sateenkaariperheissä

Heteronaisia on kautta aikain ollut apilaperheiden osana. Kumppanuusvanhemmuustietoisuuden lisääntyä yhä useampi hetero(hko)ksi itsensä määrittelemä cis-ihminen näkee kumppanuusvanhemmuuden oman lapsiperheellistymisensä vaihtoehtona, ja on sen myötä löytänyt tiensä Sateenkaariperheiden palveluiden ja toiminnan piiriin.

Keväisen Lapsi tuntemattoman kanssa -tv-ohjelman myötä cis-heteronaisten määrä neuvontapalveluissa, some-ryhmissä ja kumppanuusvanhemmuus-tapahtumissa kasvoi räjähdysmäisesti. Vuoden aikana osa kumppanuusvanhemmuus-tilaisuuksiin osallistujista ja Facebook-ryhmään liittyjistä oli cis-heteronaisia. Ohjelma herätti myös cis-heteromiehet, mutta määrät olivat huomattavasti naisia pienemmät. Miehet ovat olleet suhteessa naisia enemmän yhteydessä neuvontapalveluun.

Perhevalmennuksen ja tilaisuuksien puhetapaa muutettiin huomioimaan aktiivisesti cis-hetero-osallistujat. Sosiaalisessa mediassa kiinnitettiin huomiota ja kehitettiin käytettyä kieltä inklusiivisemmaksi heteroiden suuntaan. Erityisesti miehille suunnattujen tapahtumien nimiä muutettiin, jotta entistä useampi voisi kokea kuuluvansa kohderyhmään.

Perhehoitajat

Lastensuojelun perhehoito ja sijaisvanhemmuus on erityistä vanhemmuutta, jossa joutuu kohtaamaan paljon erilaisia asioita ja tunteita liittyen sijoitukseen ja sijoitettuun lapseen. Kokemusten ja tunteiden jakaminen vertaisten kanssa helpottaa joskus rankoiltakin tuntuissa perhehoidon tilanteissa ja ehkäisee uupumista. Hyvinvoiva perhehoitaja on tärkein voimavara onnistuneelle sijoitukselle.

Väriä perhehoitoon –hanke suunnitteli vertaistoimintaa sijaisperheiltä tulleiden tarpeiden ja toiveiden pohjalta. Vaikka suurin osa suunnitelluista vertaistapaamisista ei onnistunut koronarajoitusten vuoksi, elokuussa pystyttiin järjestämään vertaisviikonloppu sijaisperheille. Sijaisperheille on tärkeää, että koko perhe huomioidaan vertaistoiminnassa. Sen lisäksi, että sijaisperheenvanhemmat tutustuvat toisiin sijaisperheenä toimiviin sateenkaariperheisiin ja saavat vertais- ja ammattilaisukea perhehoidon arkeen ja haasteisiin, nähtiin tärkeänä, että sijaisperheissä elävillä lapsilla on myös mahdollisuus tutustua toisiin sijaisperheiden lapsiin. Näin ollen vertaistapaamisten lähtökohtana on ollut koko perheen mahdollisuus osallistua toimintaan. Verkkovertaistoiminta jatkui sateenkaareville sijaisvanhemmille tarkoitetussa keskusteluryhmässä.

Uusperheet

Voimaa uusperheen arkeen kurssi muutettiin ohjaajaperuutusten vuoksi uusperhe aikuisten vertaisviikonlopuksi ja toteutettiin Inkoon saaristossa viiden pariskunnan voimin.

Uusperheasiantuntija Marika Rosenborgin ohjaaman uusperhetapahtuman päivämäärää jouduttiin siirtämään useaan otteeseen koronan vuoksi. Jokaiselle ajankohdalla ilmoittautui hyvä määrä osallistujia. Lopulta marraskuussa järjestettyyn tapahtumaan pääsi 7 aikuista, 6 koululaista ja 2 alle kouluikäistä lasta. Aikuisten ohjelman aikana perheiden lapsille oli omaa vertaisohjelmaa, alle kouluikäisille ja kouluikäisille erikseen.

Tuetun loman järjestämisestä päätettiin toistaiseksi luopua, koska lomalle ei voi päästä joka vuosi, ja kävi ilmi, että sateenkaarevat uusperheet ovat paljon käyneet ilman erityisaihetta tai kohdennusta olevilla tuetuilla lomilla eikä monellakaan olisi ollut toimintavuonna mahdollista saada paikkaa.

Sukupuoleltaan moninaisten perheet

Sukupuolen moninaisuus ja vanhemmuus -ryhmä kokoontui vuoden aikana kerran kuuden osallistujan voimin. Sukupuoleltaan moninaisten perheiden perhekahvila jatkoi toimintaansa koronan sallimissa rajoissa ja kasvatti koko ajan suosiotaan. Vuoden kahdeksassa kahvilassa kävi yhteensä 123 ihmistä.

Transihmistien perheellistymisoppaan valmiiksi saattamista viivytettiin hiukan translakia odotellessa. Lakiuudistusta ei kuitenkaan kuulunut ja vuoden lopussa opas oli oikolukua ja taittoa vaille valmis. Vanhemman transprosessista kertovan lastenkirjan tekeminen oli tauolla koronan vuoksi. Keskusteluja käytiin ja ulkomailta tilattiin aiheen tiimoilta juuri julkaistuja lastenkirjoja. Kirjatyöryhmä jatkaa toimintaansa vuonna 2021.

Ryhmä sukupuoltaan pohtiville lapsille, varhaisnuorille ja heidän perheilleen saatiin järjestettyä yhteistyössä Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskuksen kanssa koronan vuoksi kuudesta suunnitellusta kerrasta kaksi, joista toisella tapaamiskerralla kaikki osallistujat olivat paikalla ensimmäistä kertaa. Tapaamisiin osallistui yhteensä 49 henkilöä.

TransHelsinki-viikolla järjestettiin perhekahvila ja Miten transihmiset tekee lapsia -verkkotilaisuus. Lisäksi oli koko perheen retki Talvisirkus Vauhtiin, ja viikon päätteeksi koululaisperheet kokoontuivat Prison Islandille ratkomaan kiperiä arvoituksia. TransHelsinkiä järjestävien tahojen yhteistyöllä ylläpitämällä Facebook-sivustolla oli 1397 seuraajaa.

Transmaskuliinien vertaisviikonloppu ja perheiden kevätkarkelot peruuntuivat koronatilanteen vuoksi.

Koululaisten toiminta

Koululaisille järjestettiin paikallisesti ikiomaa toimintaa Helsingissä, Tampereella ja Turussa. Näistä toiminnoista tarkemmin alueittain alla. Koululaisten ja vanhempien leiri toteutetaan vuorovuosin talvileirin kanssa. Tänä vuonna oli koululaisperheleirin vuoro. Koronan vuoksi leiri jouduttiin

siirtämään huhtikuulta joulukuulle ja lopulta perumaan kokonaan. Leirille oli ilmoittautunut 18 perhettä. Kesäleirin peruuntumisen myötä peruuntui myös koululaisten oma rinnakkaisleiri.

Koululaisille järjestettiin toisen kerran viikonloppuleiri ilman vanhempia Helsingin Vartiosaassa. Leirin ohjaajina toimi yksi vapaaehtoinen vanhempi ja yksi palkattu ohjaaja. Leirille pääsi lopulta 11 koululaista.

5.2. Rakkaussuhteita voimistava vertaistoiminta

Sateenkaarevissa pari- ja monisuhteissa eläville ihmisille suunnattu vertaistoiminta on osa Perhesuhdekeskuksen toimintaa.

Koronatilanteen vuoksi kasvokkaisia Rakkaussuhdetuokioita ei järjestetty lainkaan. Sen sijaan verkossa toteutettiin kaksi ammatillisesti ohjattua Rakkaussuhdetuokiota. Näistä tehdyt tallenteet vietiin Hyvä kysymys -sivustolle. Verkkomuotoiset Rakkaussuhdetuokiot toteutettiin uudella konseptilla: tunnin mittaisina verkkoluontoina, joille voivat osallistua kaikki riippumatta siitä, ovatko he suhteessa vai eivät.

Perhetyöntekijä myös vieraili kutsuttuna kahdessa eri vertaisryhmässä teemana sateenkaarevat pari- ja monisuhteet.

Lähes kaikki suunnitellut viikonloppukurssit päästiin toteuttamaan vuoden aikana. Niistä kolme oli vapaaehtoisten ja yksi ammattilaisen ohjaama.

Vuoden 2020 aikana toteutettiin:

- kaksi ammatillisesti ohjattua Rakkaussuhdetuokiota verkkoon (live+tallenne)
- kaksi keskustelutilaisuutta ammattilaisen ohjaamana vertaisryhmien yhteydessä
- yksi Rikasta minua -viikonloppu (Kangasala)
- kaksi uutta Läheisyys ja seksuaalisuus rakkaussuhteessa -viikonloppua (Inkoo ja Kangasala)
- yksi ammatillisesti ohjattu Käännetään vielä yksi kivi -viikonloppukurssi paris- ja moniskunnille, jotka olivat kriisissä, pohtineet eroa tai tarvitsivat uutta näkökulmaa suhteeseen (Helsinki)

Rakkaussuhdetoiminnassa oli yhteensä 96 osallistujaa. Tämän lisäksi Rakkaussuhdetuokioiden verkkotallenteita on katsottu 61 kertaa.

Alkuvuodesta ehdittiin toteuttaa vapaaehtoisohjaajien koulutus uuden viikonloppukurssin tiimoilta: Läheisyys ja seksuaalisuus rakkaussuhteessa. Kaksi vapaaehtoista perehdyttiin myös Rikasta minua -viikonloppun ohjaamiseen. Rakkaussuhteita vahvistavassa toiminnassa oli mukana 17 vapaaehtoista, joista koronatilanteen vuoksi vuonna 2020 pääsi ohjaamaan toimintaa neljä henkilöä.

5.3. Eroauttaminen ja vanhemmuuden tukeminen eron jälkeen

Perhesuhdekeskuksen toimintaan on vakiintunut kahden sateenkaari-ihmisille suunnatun, ammatillisesti ohjatun eroseminaarin järjestäminen vuosittain (Suomalainen eroseminaari). Sekä Helsingissä järjestetty iltaryhmä että valtakunnallinen ryhmä täyttyivät jälleen nopeasti ilmoittautumisista. Niihin osallistui yhteensä 23 henkilöä. Helsingin iltaryhmä koostui 11:stä kolmen tunnin tapaamisesta, joista vain viimeinen jouduttiin pitämään verkkotapaamisena koronatilanteen vuoksi. Valtakunnallinen ryhmä koostui kahdesta viikonlopputapaamisesta sekä seitsemästä verkkotapaamisesta (á 90min). Viikonlopputapaamiset ovat lähtökohtaisesti lähitapaamisia, mutta koronatilanteen vuoksi jälkimmäinen pidettiin verkossa.

Muut eroteemaiset vertaiskeskustelutilaisuudet jäivät toteutumatta koronatilanteen vuoksi. Erotilanteissa annettiin myös ammatillista tukea, ks. alempana Ammatillinen tuki haastavissa perhetilanteissa.

Eron jälkeisen vanhemmuuden edistämiseen ja vanhempien väliseen yhteistyöhön keskittyvän Vanhemman neuvo -ryhmän ohjaajan kanssa saatiin valmiiksi kurssin muutos viikonloppukurssiksi, joka sisältää kaksi lähiviikonloppua ja verkkotapaamisia niiden välillä. Kurssi alkaa maaliskuussa 2021. Jäsenistöä on aktiivisesti tiedotettu muiden tahojen hltbiq-ihmisille järjestämästä erotoiminnasta.

5.4. Sateenkaari-ihmisten ja heidän läheistensä suhteita tukeva vertaistoiminta

Perhesuhdekeskuksen tehtävänä on tukea sateenkaari-ihmisten ja heidän läheistensä suhteita. kohderyhmään kuuluvat myös kaikki sateenkaari-ihmisten läheiset, kuten lapset, vanhemmat, puoliset, isovanhemmat, sisarukset, ystävät ja muut läheiset. Perhesuhdekeskus on kehittänyt ja toteuttanut toimintaa niin sateenkaari-ihmisille kuin heidän läheisilleenkin.

Sateenkaari-ihmisten vanhemmille ja muille läheisille tietoa ja psykoedukaatiota tarjoava infotilaisuus "Mikä ihmeen sateenkaari?" järjestettiin vain kerran koronan vuoksi. Tilaisuus järjestettiin verkossa Helsinki Pride -viikon yhteydessä. Yhteistyötä tehtiin Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskuksen, Snellun (Helsingin srk-yhtymän erityisnuorisotyö) ja Kirkkonummen suomalaisen seurakunnan kanssa. Läheisille suunnattua videomateriaalia alettiin työstää yhteistyössä Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskuksen kanssa verkkoalustalle vietäväksi, jolloin palvellaan paremmin saavutettavuutta, anonymiyyttä ja valtakunnallisuutta.

Syksyllä aloitettiin vakiintuneesti anonymit vertaischatit sateenkaarevien lasten ja nuorten vanhemmille kerran kuukaudessa. Chatteja varten rekrytoitiin ja koulutettiin ohjaajiksi kaksi vertaisvanhempaa. Kussakin chatissa oli vain kaksi osallistujaa, mutta kohtaamiset sitäkin merkityksellisempiä. Chat oli selkeästi matalan kynnyksen yhteydenottotapa ja turvallinen ensikosketus sateenkaarijärjestöjen palveluihin.

Sateenkaariperheiden 4-6-vuotiaiden lasten perheidentiteettiä vahvistavat tuokiot pilotoitiin heti alkuvuodesta ennen koronatilanteen alkamista kuuden lapsen ryhmälle Helsingissä. Ohjaajakoulutus pidettiin syksyllä paikallistoiminnan kehittämispäivillä. Materiaalia kehitettiin pilottikerroilta ja ohjaajakoulutuksesta saadun palautteen ja kokemusten pohjalta. Tuokioita päästään ohjaamaan koronatilanteen hellitettyä.

Helsinki Pride -viikolla järjestettiin sateenkaari-ihmisille suunnattu Haasteita suvun kanssa -tilaisuus yhteistyössä Kirkko Helsingissä kanssa. Aiempina vuosina tilaisuus on ollut hyvin suosittu, nyt paikalle saapui viisi henkilöä.

Helsinki Pride -viikolla järjestettiin myös verkkoluento S**kelin suhteet! Perhetyöntekijä luennoi sateenkaarevien rakkaus-, perhe- ja läheissuhteiden erityiskysymyksistä. Luento seurasi väkeä 65 yhteyden takana ympäri Suomen eli oletettavasti lähemmäs sata ihmistä.

Uudenlaisten vertaistoiminnan muotojen suunnittelu läheisille karsiutui sen myötä, kun Perhesuhdekeskukselle ei myönnetty kolmatta työntekijää avustushakukierroksella.

5.5. Leirimuotoinen vertaistuki palvelee koko Suomea

Leirimuotoista vertaistoimintaa koordinoi kunkin leirin osalta leirityöryhmä. Perheleirien leirityöryhmiä johti vertaistoiminnan koordinaattori tai paikallistiimi paikallisesti järjestettyjen leirien osalta. Leirien aikana organisoinnista ja ohjelmasta vastasivat leirityöryhmän lisäksi myös tuntipalkkaiset luennoitsijat ja vapaaehtoiset lastenhoitajat. Kunkin leirin osallistujilta kerättiin kirjallinen palaute.

Vuoden aikana järjestettiin seuraavat valtakunnalliset leirit:

- Aikuisten vertaisviikonloppu Rantasalmella 12 hlöä Rovaniemeltä, Mikkelistä, ja pääkaupunkiseudulta
- Tampereen paikallistiimi organisoiki kolmannen kerran viikonlopun mittaisen perheleirin Aitolahdella. Leirille osallistui 18 vanhempaa ja 17 lasta, yhteensä 12 perhettä.
- Uusparien viikonloppu järjestettiin kolmatta kertaa. Tällä kertaa Inkoon saaristossa. Kurssi tavoitti 10 henkilöä pääkaupunkiseudulta ja Turusta.
- Aikuisten syysvaellus järjestettiin kolmannen kerran, tällä kertaa kuuden päivän pituisena. Noin puolet kiinnostuneista joutui perumaan ja lopulta Haltilla vaelsi seitsemän sateenkaariperheen vanhempaa.

Yhteensä neljälle leirille osallistui 64 henkilöä.

Koronan vuoksi peruuntuneet leirit:

- Aikuisten toiminnallinen viikonloppu Haapavedellä
- Transmaskuliinien isäleiri Helsingissä
- Kesän perheleiri Nurmeksessa
- Koululaisperheiden leiri Lahdessa ja Tampereella

5.6. Muu verkkovertaistoiminta

Yllä olevissa kappaleissa jo mainittujen verkkovertaistoimintojen lisäksi:

- Seitsemän chattia eri perhetyypeille: kumppanuusvanhemmat, lahjasolulasten perheet, isät, yhden vanhemman perheet, sukupuolivähemmistöön kuuluvat ja myöhäisheränneet, osallistujia 113
- Kuusi chattia kaikenlaisille sateenkaariperheille ja perhettä suunnitteleville keräsivät 55 osallistujaa. Nämä chatit toimivat myös neuvontachatteina. Kolme niistä järjestettiin päiväuniaikaan ja kolme illalla
- Kesäkuussa kaksi kolmen kerran tanssikurssia, toinen 1-3-vuotiaille ja toinen 4-6-vuotiaille
- Facebook-ryhmät ovat tärkeä kommunikointi-, vertaistuki- ja tiedotuskanava. Suurin osa Facebook-ryhmistä on vapaaehtoisten ylläpitämiä ja koordinoimia. Ainakin osittain työntekijävetoisesti toimivat kumppanuusvanhempien ryhmä (1003 jäsentä), sukupuolivähemmistöön kuuluvien perheiden ryhmä (39), isäryhmä (77) ja sateenkaari-adoptioijien ja perhehoitajien ryhmät.

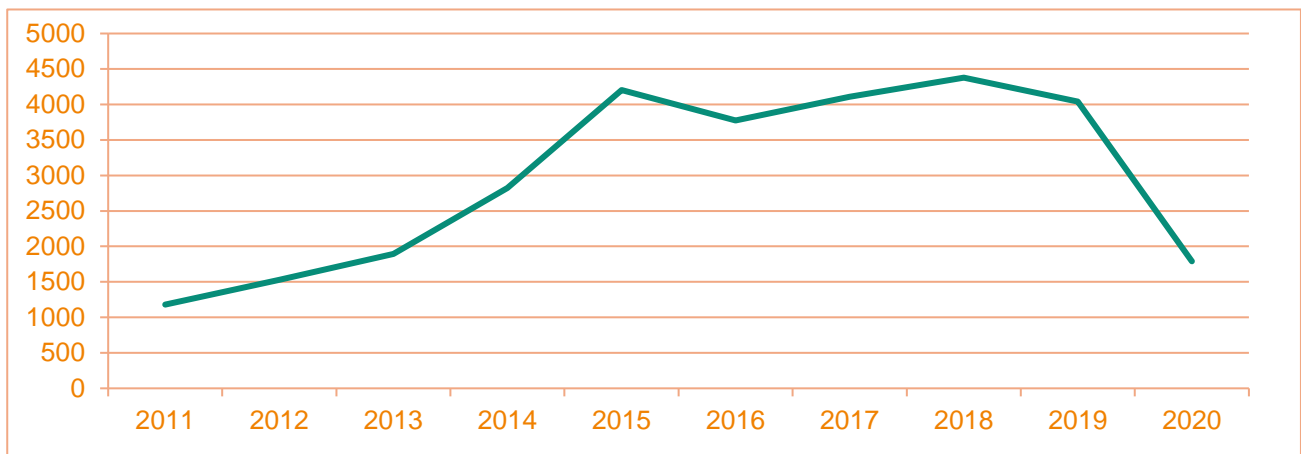
5.7. Vapaaehtoisesti toteutettu paikallinen vertaistoiminta

Paikallistapaamisten suunnittelusta ja järjestämisestä huolehtivat kunkin paikkakunnan vapaaehtoiset, jotka yhdessä muodostavat paikallistiimin. Vertaistoiminnan koordinaattori koordinoi paikallistiimien toimintaa. Kolmella paikkakunnalla kaupunki tukee paikallistoimintaa avustuksilla, joilla kustannetaan oman kaupungin toiminnan toimintakuluja.

Taulukko: Osallistumiset PAIKALLISEEN vertaistoimintaan koronavuonna 2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Helsinki	400	720	1065	1655	2046	2010	2305	3047	2830	1227
Joensuu		40							101	125
Jyväskylä	200	290	240	200	343	247	165	21	56	30
Kanta-Häme									85	40
Keski-Uusimaa								25	20	
Kokkola								124		
Kuopio				20	12	20	109	72	56	34
Kymenlaakso				30	32	43	46	36	15	8
Lahti	0	0	0	0	0	0	0	0		
Lappeenranta	0	0	0	0	0	0	0	0		
Mikkeli		20	100	20	20	20				
Oulu	120	100	110	125	143	196	310	270	204	56
Pori				80	97	137	147	156	70	
Rovaniemi	60	20	20		20	20	26		8	2
Seinäjoki				100	94	88			10	
Tampere	150	140	190	249	693	705	777	473	492	225
Turku	250	200	170	342	701	287	223	154	96	43
YHTEENSÄ	1180	1530	1895	2821	4201	3773	4108	4378	4043	1790

Taulukon luvut sisältävät osallistumiset vain alla kuvattuihin **paikallisiin** tapahtumiin. Katso koko vertaistoiminnan osallistumismäärät luvun 5 alusta.

Helsinki

Vuoden 2020 aikana viikoittain tiistaiamupäivisin järjestettävä perhekahvila on pyörinyt säännöllisesti koronatilanteen salliessa. Perhekahviloiden lisäksi pääkaupunkiseudun paikallistiimi on vuoden aikana järjestänyt kaksi kaikille avointa perhetapaamista yhdistyksen toimitiloissa. Vuoden kaksi perhetapaamista järjestettiin peräkkäin samana päivänä halloween-temalla.

Vuoden lopussa oli tarkoitus käynnistää kuukausittaiset englanninkieliset sateenkaariperhetapaamiset. Korona sotki jälleen suunnitelmia, ja vain ensimmäinen tapaaminen saatiin toteutettua, mutta yhtään osallistujaa ei löytänyt paikalle. Sukupuoleltaan moninaisten perhekahvila järjestettiin 9 kertaa vaihtuvin teemoin ja vapaasti seurustellen.

Koululaiset ehtivät ennen koronarajoituksia surffailemaan uuteen sisäsurffipuistoon. Koronan takia kaikki muut tapahtumat siirtyivät kesään ja alkusyksyyn. Koululaisten perheet tapasivat toisiaan Laguuni-vesipuistossa, karting-radalla, luontopakopelin merkeissä ja Laser-areenalla. Lisäksi toteutui viikonlopun pituinen koululaisten oma leiri Vartiosaassa, jonne osallistui koululaisia myös muualta Suomesta.

Myöhäisheränneiden tapaamisia järjestettiin kuusi. Erityisiä kertoja olivat toukokuun tapaaminen, joka toteutettiin etäyhteyksin Zoomissa ja joka keräsi osallistujia ympäri maan, syyskuun Pride-tapaaminen sekä lokakuun tapaaminen, jossa parikymmenpäinen kuulijakunta seurasi psykoterapeutti Terhi Väisäsen luentoa rakkaussuhteista. Myöhäisheränneiden vertaisohjaajat ylläpitävät valtakunnallista Facebook-ryhmää, jossa keskustelu oli vilkasta 257 jäsenen voimin.

Aikuisten toiminnallisia tapaamisia järjestettiin seitsemän kertaa: kaksi teatteriesitystä, kaksi elokuvaa, yksi pakopeli ja kolme kaupunkiseikkailua, joista kaksi oli sunnattu myös perheiden yli 15-vuotiaille, joita olikin molemmilla kerroilla mukana. Kesällä tehtiin Turun seudun perheiden kanssa yhteisretki Vihdin Hiidenlinnaan. Syksyllä vierailtiin koko perheen voimin leffateatterissa ja Talvisirkuksessa.

Pride-viikolla järjestettiin alkutaipaletapaaminen, sosiaalisten vanhempien tapaaminen, perhekahvila, sukupuoleltaan moninaisten perhekahvila, myöhäisheränneiden tapaaminen, isien iltä, tanssiva satuhetki, koululaisten luontoseikkailu sekä retki Fazerille.

Maaliskuussa Elina Kauppila piti luennon ruuhkavuosisiperheiden vuorovaikutustaidoista. Yhteistyössä Sirkus Magentan ja kulttuurikeskus Caisan kanssa järjestettiin viiden kerran sateenkaarisirkus-kurssit 3-6- sekä 6-9-vuotiaille lapsille vanhempien. Osallistujat kiittelivät kurssia siitä, että tuli vietettyä erityisesti vanhemman ja lapsen yhteistä aikaa.

Sosiaalisten vanhempien ryhmä kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Ryhmässä keskustellaan vapaamuotoisesti vanhemmuudesta ei-synnyttäneen/ei-biologisen vanhemman näkökulmasta. Isien ja isyydestä haaveilevien tapaamisia oli kaksi.

Helsingin kuukausittainen alkutaipaleryhmä kokoontui vuonna 2020 yhteensä viisi kertaa.

Alkutaipaleryhmä toimii vertaistukena perhettä suunnitteleville ja jo perheellisille.

Alkutaipaleryhmässä vaihdettiin luottamuksellisesti kuulumisia perheellistymisen eri vaiheista.

Tapahtumiin osallistui vuoden aikana 1227 ihmistä. Pääkaupunkiseudun sateenkaariperheiden Facebook-ryhmässä käydään keskustelua ja tiedotetaan tapahtumista. Tapahtumatiedotusta tehdään myös Pääkaupunkiseudun sateenkaariperheet -facebook-sivustolla. Ryhmässä oli 280 jäsentä ja sivustolla 392 seuraajaa.

Korona on rajoittanut merkittävästi toiminnan järjestämismahdollisuuksia sekä osallistujamääriä.

Häme

Vuonna 2020 tavattiin ulkoillen, kylpylässä käyden, temppuilimme koulun salissa sekä järjestimme talutusratsatusta paikallisella tallilla. Kuhunkin tapahtumaan osallistui 4-16 henkilöä, joista noin puolet oli lapsia. Lapsista nuorimmat olivat taaperoikäisiä ja vanhimmat koululaisia. Poikkeavasta tilanteesta huolimatta tapaamisia pystyttiin järjestämään ulkona. Kuitenkin useampi tapaaminen peruuntui koronatilanteesta johtuen.

Toiminnasta kiinnostuneita perheitä tavoiteltiin pääasiassa Facebookissa sekä Sateenkaariperheiden uutiskirjeissä. Ryhmän pääasiallisena ilmoitus- ja keskustelufoorumina toimii oma suljettu Facebook-ryhmänsä, jossa oli vuoden lopussa 23 jäsentä. Hämeen sateenkaariperheille perustettiin syksyllä myös julkinen Facebook-sivu, jonka kautta tavoitteena on tavoittaa useampia ihmisiä ja jolla oli vuoden lopussa 57 seuraajaa

Joensuu

Joensuussa aloitettiin vuosi yhteisellä teatteriretkellä helmikuussa. Harjoittelijoista saatiin lisäpotkua heti vuoden alkajaisiksi, kun kolme sosionomiopiskelijaa järjesti paikallistoimintaa ja suunnitteli tiedotusta. Tuolloin suunniteltiin uusia esitemateriaaleja ja avattiin Instagram-tili. Myös Facebookiin perustettiin paikallisryhmä. Koronan myötä harjoiteltiin etätoimintaa ja järjestettiin esimerkiksi sateenkaariperheteemainen tietovisa Kahoot!-sovellusta käyttäen.

Vertaistapaamisia järjestettiin vuoden aikana etäyhteyksin yksi ja Joensuun Perheentalolla yhteistyössä Liekku ry:n kanssa kaksi kertaa. Viimeisellä vertaistukikerralla tapaamiseen osallistui ihmisiä niin etänä kuin perinteisesti paikalle saapumalla. Tuolloin kuulimme alustuksen sukupuolisensitiivisyys-teemasta Joensuun Settlementin asiantuntijalta. Kesällä oli perheille puistopiknik ja tuolloin aikuiset myös pääsivät pakohuonepeleihin. Syksyllä saatiin viettää vuoden antoisin hetki Metsäpride-tapahtumassa: sää suosi, osallistujia oli reilusti mutta sallituin etäisyyksin ja ohjelmaa oli yhteisötaiteesta ja lavarunoudesta saippuakuplakylpyyn ja nuotioeväisiin. Tapahtumasta tuli paljon hyvää palautetta niin osallistujilta kuin vapaaehtoisiltakin.

Joensuun sateenkaariperheille perustettiin oma Facebook-ryhmä, jonne oli vuoden loppuun mennessä löytänyt seitsemän jäsentä.

Jyväskylä

Jyväskylässä järjestettiin vuonna 2020 yhteensä viisi tapahtumaa ja kävijöitä oli yhteensä 30. Vuosi alkoi aikuisten illalla. Kesällä ja syksyllä oli kaksi perhetapaamista ulkoilun merkeissä. Syksyllä käytiin myös katsomassa aikuisten kesken elokuva Tove. Ja loppuvuodesta järjestettiin vielä pikkujoulut. Tiimivetäjien määrä kasvoi yhdestä kahteen.

Keski-Uusimaa

Vuonna 2020 Keski-Uusimaalla ei ollut toimintaa. Alueen Facebook-ryhmässä oli vuoden lopussa 25 jäsentä.

Kokkola

Kokkolan Pride jouduttiin perumaan ja sen myötä myös sateenkaariperheohjelma. Alueen sateenkaariperheiden Facebook-ryhmässä oli 21 jäsentä.

Kuopio

Tapaamisia järjestettiin Kuopiossa vuoden aikana Männistön nuorisotalolla, perheen kotona ja Hoplop-retkenä ja teinien pakohuonepelin tiimoilta yhteensä neljä kertaa. Kuopiossa tapaamisilla on ollut yksi varsinainen järjestäjä. Koronan ja vetäjävähyiden vuoksi iso osa tapahtumista piti perua. Yhdessä Perheentalon kanssa oli Priden avaustapahtuma, valitettavasti koronan vuoksi pääosa Pridestä oli peruttu. Osallistujaperheiden lasten iät vaihtelivat vuosikkaasta teini-ikään.

Männistön nuorisotalon tapaamisiin ei valitettavasti aina kävijöitä tullut, ja toinen tapaamisista piti siirtää kotiin, koska nuorisotalolla oli tuplabuukkaus. Yhteensä Kuopion tapaamisissa kävi 34 henkilöä, joka on aiempaan nähden vähemmän, toki tapahtumiakin oli rajattu. Lapsia kävi 17 ja aikuisia 17. Kuopion sateenkaariperheiden suljetussa Facebook-ryhmässä oli 65 jäsentä.

Kuopiossa tapaamisten suhteen haasteena näyttäytyy lasten suuri ikähaarukka - kaikille sopivaa tapaamispaikkaa on ollut haastavaa löytää. Monet perheet ovat uusperheitä, joissa on monen ikäisiä lapsia. Kouluikäisten lasten määrä tapaamisissa on ollut pieni.

Kymenlaakso

Kymenlaakson sateenkaariperhepäivän retki Mustialan Arboretumiin jouduttiin perumaan. Vuoden ainoaksi tapahtumaksi jäi kesäkuinen varjopride Loviisassa. Ohjelmassa oli grillausta, lehmiin, kanoihin ja traktoreihin tutustumista sekä yleistä hengailua! Kymenlaakson sateenkaariperheiden

suljetussa Facebook-ryhmässä oli vuoden lopussa 25 jäsentä ja julkisella Facebook-sivulla 105 seuraajaa.

Mikkeli

Mikkelin pridet jouduttiin perumaan koronan vuoksi eikä muitakaan sateenkaariperhetapahtumia vuonna 2020 järjestetty. Aiemmin tapaamisissa käyneet perheet ovat ystävystyneet keskenään ja tapaavat epämuodollisesti.

Oulu

Oulussa järjestettiin vuoden 2020 aikana yhteensä viisi sateenkaariperhetapaamista, joista 4 tapaamista oli niin sanottuja kuukausitapaamisia Avoimen päiväkodin tiloissa. Tapaamisissa perheillä oli mahdollisuus keskustella, leikkiä sekä osallistua joinakin kertoina leivontaan tai askarteluun. Helmikuussa askarreltiin ystävänpäiväkortteja. Kesäkuussa pidettiin puistotapaaminen. Lokakuussa juhlittiin Halloweenia naamiaisten merkeissä. Tapaamisissa oli yhteensä 56 osallistumista. Oulun seudun sateenkaariperheet-facebook-sivustolla oli vuoden lopussa 67 seuraajaa.

Pori

Porin paikallistiimin oli määrä järjestää vuoden aikana sateenkaariperhepäivän tapahtuma. Koronan vuoksi tapahtumia ei voinut järjestää. Poriin ei löytynyt vuoden aikana uusia vapaaehtoisia ja toimintaa järjestänyt pariskunta ei perhekiireiden vuoksi pysty jatkossa enää vastaamaan toiminnan organisoinnista. Porin Sateenkaariperheet-facebook-sivusto lakkautettiin, koska uusia ylläpitäjiä ei saatu.

Rovaniemi

Rovaniemellä oli suunniteltu toukokuussa tapaaminen Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän merkeissä. Tämä, kuten niin moni muukin tapahtuma peruttiin koronatilanteen vuoksi. Syyskuussa järjestettiin perhetapaaminen Angry Birds -puistossa, josta jatkettiin läheiselle laavulle paistamaan nuotiolla vaahtokarkkeja. Tähän tapaamiseen otti osaa 1 aikuinen ja 1 lapsi. Paikallistiimissä oli 1 aktiivi, joka koettaa herätellä alueen sateenkaariperheitä osallistumaan toimintaan paremmin vuonna 2021. Sateenkaariperheet Lapissa -facebook-ryhmässä oli vuoden lopussa 22 jäsentä.

Tampere

Tampereen sateenkaariperhetoiminnassa osallistujia oli Koronavuoden 2020 aikana 223, joista 162 oli aikuisia ja 94 lapsia. Yhteensä tapahtumia oli kevät-, kesä- ja syyskauden aikana 23 kpl, joista verkossa etätapaamisina toteutui yhteensä 2.

Kaikkien perheiden yhteisiä perhetapaamisia järjestettiin poikkeusaikana yhteensä 5 kertaa. Suuren suosion saanut perinteinen valtakunnallinen sateenkaariperhepäivän perhetapaaminen jouduttiin kuitenkin peruuttamaan. Rennon yhdessäolon merkeissä kokoonnuttiin muiden muassa Pirkanmaan Setan toimistolla, Sorsapuistossa, Niihaman majalla, Lasten Kuplassa, Tullintorin luolaseikkailussa ja Pyynikillä lenkkeilypoluilla. Koululaiset tapasivat toisiaan muiden muassa Kauppi Sport Centerissä ja kesäleirillä. Vuoden lopuksi suunnitellut pikkujoulut kaikille perheille sekä aikuisille illanviettona jouduttiin peruuttamaan Koronatilanteen takia. Kaikille perheille avoin perhekahvila kokoontui joka toinen sunnuntai, yhteensä 5 kertaa, Huushollissa. Perhekahvila oli erityisesti pienten lasten perheille suosittu.

Alkuvuoden perhekahvilat ja muut matalan kynnyksen tapaamiset palvelivat erinomaisesti perheiden vertaistuen ja verkostoitumisen tarvetta sekä toivat lapsille yhteisöllistä toimintaa.

Tammikuussa järjestettiin aikuisille keskustelutilaisuus yhteistyössä perheasianneuvottelukeskuksen perheneuvojan kanssa aiheella ”älä anna arjen nujertaa intohimoa pitkässä parisuhteessa”. Tilaisuuden rinnalle järjestettiin lastenhoito, jossa lapsilla oli mahdollisuus tutustua toisiin sateenkaariperheiden lapsiin ilman aikuisia.

Elokuussa järjestettiin jo perinteeksi muodostunut viikonlopun mittainen perheleiri Aito-keskuksen kurssikeskuksessa. Leirille osallistui 12 perhettä: 18 lasta ja 17 aikuista sekä 3 lastenhoitajaa. Leiri sai erinomaista palautetta ja se on tärkeä vertaistuen paikka niin lapsille kuin aikuisillekin. Leirille osallistui monia uusia perheitä, jotka ovat liittyneet mukaan alueen toimintaan some-kanavien kautta.

Keskeisin yhteistyökumppani oli Pirkanmaan Seta sekä Huushollin leikkitoimintakeskus. Heidän tilojaan sai käyttää maksutta ja ohjelmaa suunniteltiin perinteiseen tapaan osana Pirkanmaan Priden ohjelmaa. Priden yhteyteen suunniteltiin järjestää kaikille avoin Kuinka lapsia tehdään -tilaisuus sekä kaikkien perheiden yhteinen puistopiknik puistojuhlan yhteydessä.

Tampereen seudun sateenkaariperheiden avoimella Facebook-tiedotussivulla on 235 tykännyttä seuraajaa, joka oli 34 uutta seuraajaa edellisvuoteen verraten. Suljetussa Facebook-keskusteluryhmässä vuoden 2020 lopulla oli 150 jäsentä. Käytössä olevien facebook -sivujen seuraajaluvut ovat olleen kasvusuunnassa viimevuoden aikana. Perhekahvilan esitettä jaettiin Tampereella sähköisesti suoraan neuvoloihin ja kuljetettiin niitä mm. kaupungin kirjastoihin.

Tampereen paikallistiimi kokoontui viimevuoden alkupuolella 2 kertaa suunnittelemaan toimintaa, ja lisäksi aktiivien suljetussa Facebook- ja Whatsapp-ryhmissä kommunikointia. Tiimissä on nyt noin kolme vapaaehtoista jäsentä, jotka toteuttavat toimintaa omien mahdollisuuksiensa rajoissa. Uusia aktiiveja rekrytoidaan vuosittain mukaan, kun osa entisistä aktiiveista jäi pois muuttuneiden elämäntilanteidensa vuoksi.

Turku

Koronapandemia vaikutti merkittävästi toiminnan järjestämiseen. Tapaamisia oli suunniteltu Tyttöjen talolle sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton perhekahvila Marakatin tiloihin Heidekenin vanhassa synnytyssairaalassa, kunnes koronasulku keskeytti toiminnan. Kokoontumisrajoitusten lievennyttyä alkutaipale- ja perhetapaamisia järjestettiin puistossa. Koululaistapaamisia pystyttiin järjestämään kahdesti (joista toinen etänä). Yhden vanhemman perheille järjestettiin mindfulness-työpaja. Paikallistiimi virkistäytyi Turun kaupunginteatterin Cabaret- musikaalin parissa. Erityisohjelmaa, kuten Pride-piknikkiä tai tonttujuhlaa, ei pystytty järjestämään koronatilanteen pahennuttua. Seiliin suunniteltu hyvinvointiviikonloppu siirtyi vuodelle 2021.

Turun sateenkaariperheiden sähköpostilistalla oli vuoden lopussa 102 osoitetta, Facebook-tiedotussivulla oli 124 tykkääjää ja suljetussa Facebook-keskusteluryhmässä 62 jäsentä.

Lappeenranta, Lahti ja Seinäjoki

Näissä kaupungeissa toiminnan jatkuminen olisi vaatinut uusien paikallisvastaavien löytymistä. Vuoden aikana tähän ei ehditty juurikaan panostaa. Perheet tapaavat toisiaan epämuodollisemmin. Lahden alueen sateenkaariperheet -facebook-ryhmässä 8 jäsentä. Seinäjoen sateenkaariperheet -ryhmässä 19 jäsentä ja Seinäjoen sateenkaariperheet -facebook-sivustolla 57 seuraajaa.

5.8. Yhteisöllinen ja kulttuurinen toiminta

Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä

Kansainvälisenä sateenkaariperhepäivänä perheet ympäri maailman kokoontuvat yhteen erilaisiin tapahtumiin, jotka ovat iloisia ja näkyviä koko perheen tapahtumia. Päivä toimii tutustumisen väylänä ihmisille sekä näkyvänä tapahtumana se lisää ihmisten tietoisuutta sateenkaariperheistä. Tietoisuus vähentää taas vähentää ennakkoluuloja ja lisää sateenkaariperheiden hyvinvointia. Tänä vuonna tapahtumaa vietettiin yhdeksättä kertaa, mutta hiukan toisin - se vietiin kokonaan verkkoon vallitsevan koronatilanteen vuoksi.

- Sateenkaariperheissä kasvaneiden nuorten tarinat julkaistiin Hyvä kysymys -sivustolla
- Julkaistiin Imetyksen tuki ry:n kanssa yhteistyössä tehty Imetys sateenkaariperheessä - verkkosivusto
- Kannustettiin perheitä juhlimaan päivää iloisesti ja värikkäästi kotioloissa
- Kehoitettiin perheitä taiteilemaan valitsemallaan tekniikalla teos omasta perheestä sateenkaariperhepäivän vietossa ja jakamaan se muille perheille. Teos omasta perheestä voi olla esimerkiksi piirros, maalaus, valokuva, muovailuvahaveistos, video, tanssiesitys, runo, nukketatteri, sirkus.
- Perheet lähettivät teokset yhdistykselle, ja ne jaettiin sosiaalisessa mediassa. Vuoden suosituimmat some-postaukset olivat sateenkaariperhepäivän taideteoksia. Päivän postaukset saivat yhteensä huimat 33 891 näkyvyyttä.
- Teoksensa lähettäneiden kesken arvottiin tuotepalkinto.

Pride-tapahtumiin perheisältöjä

Sateenkaariperheille järjestettiin ohjelmaa kahdessa eri Pridessa, kaikki muut Pridet peruuntuivat koronan takia.

Syyskuuhun siirretyllä, supistetulla Helsinki Pride-viikolla vapaaehtoiset järjestivät alkutaipaletapaamisen, sosiaalisten vanhempien tapaamisen, perhekahvilan, sukupuoleltaan moninaisten perhekahvilan, myöhäisheräneiden tapaamisen, isien illan, tanssiva satuhetken, koululaisten luontoseikkailun sekä retken Fazerille.

Työntekijät organisoivat Helsinki Prideille Miten lapsia tehdään -tilaisuuden, vanhemmuuskumppanuus-illan, Mikä ihmeen sateenkaari -infotilaisuuden, S**kelin suhteet -luennon ja Haasteita sun kanssa tilaisuuden. Lisäksi tarjolla oli ennakkoon varattavia henkilökohtaisia neuvonta-aikoja ja tukitapaamisia.

Kuopio Prideilla perhetapaaminen ja satutunti yhteistyössä Pelastakaa Lapset ry:n ja Kuopion Perheentalon kanssa

6. Vertaistoiminnan kehittäminen

Yhdistyksen vertaistoiminta nojaa vahvasti vertaisohjaajien panokseen. Vertaisohjatun vertaistoiminnan lisäksi järjestettiin myös ammatillisesti ohjattua vertaistoimintaa erityisen haastavissa perhetilanteissa oleville, kuten erotilanteet.

- Vapaaehtoisille järjestettiin vertais- ja kehittämisilta verkossa keväällä (14 osallistujaa) ja syksyllä (15 osallistujaa)
- Pidettiin yksi vapaaehtoistyön rekry- ja infotilaisuus verkossa. Osallistujia oli seitsemän
- Virkistykseen ja kouluttamiseen keskittyvät Paikallistoiminnan kehittämispäivät siirtyivät koronatilanteen vuoksi syksyyn. Turussa pidettyyn kahden vuorokauden pituiseen vertais- ja koulutusviikonloppuun osallistui 17 vapaaehtoista Hämeestä, Jyväskylästä, Oulusta, Rovaniemeltä, Tampereelta, Turusta ja Uudeltamaalta.
- Marraskuun toimintapäivä päädyttiin perumaan koronatilanteen vuoksi
- Vertaistoiminnan koordinaattori ei matkustanut minnekään tapaamaan vapaaehtoisia, mutta kokousti Tampereen paikallistiimin kanssa videoyhteyden avulla.
- Vertaistoiminnan koordinaattori piti vapaaehtoisiiin aktiivisesti yhteyttä sähköpostin, viestein, puheluihin ja vapaaehtoisten Facebook-ryhmässä
- Perhesuhdekeskus järjesti vapaaehtoisilleen koulutuksia ja oli heihin aktiivisesti yhteydessä läpi koronavuoden tiedottaen sen mukanaan tuomista muutoksista ja suunnitelmista. Toimintaa ohjanneille annettiin ohjausta ja tukea yksilöllisesti.
- Perhesuhdekeskuksen suunnitelmana oli järjestää vuonna 2020 kiitosjuhla kaikille Perhesuhdekeskus-toiminnan aikana mukana olleille vapaaehtoisille hankkeen päättymisen ja ak-toiminnan alkamisen kunniaksi. Koronatilanteen vuoksi tilaisuus järjestetään myöhemmin.

Vertaisohjaajien ja vapaaehtoisten koulutukset

- Kaikille avoin verkkovertaisohtajaakoulutus järjestettiin syksyllä, vaikka ilmoittautujia oli vain kaksi
- Setan ryhmänohjaajakoulutuksen perusosia ei järjestetty lainkaan koronatilanteen vuoksi.
- Paikallistiimiläiset koulutettiin järjestämään lasten tuokioita
- Perhesuhdekeskus järjesti vapaaehtoisilleen uuden Läheisyys ja seksuaalisuus rakkaussuhteessa -viikonloppukurssin ohjaajakoulutuksen tammikuussa.
- Perhesuhdekeskus järjesti vapaaehtoisilleen verkkotäydennyskoulutuksen marraskuussa (aiheena normit, syrjintä ja vähemmistöstressi sekä sateenkaarevien perhe- ja läheissuhteiden erityiskysymykset).
- Perhesuhdekeskus perehdytti yhden uuden vertaisparin Rikasta minua -viikonlopun ohjaajiksi.
- Perhesuhdekeskus perui uusien vapaaehtoisten Rakkaussuhdetuokioiden ohjaajakoulutuksen koronatilanteen vuoksi, sillä tärkeä osa koulutusta on kasvokkainen kohtaaminen.

7. Tukipalvelut

7.1. Jäsenpalvelujen kehittäminen

Sateenkaariperheet ry:llä oli vuonna 2020 jäsenmaksun maksaneita henkilöjäseniä tasan 1000. (Edellisten vuosien jäsenmäärät: 1003, 891, 963, 895 ja 843.) Lisäksi yhdistyksellä oli kannatusjäsenenä yksi yhteisö. Toimintansa kautta yhdistys tavoitti lisäksi satoja henkilöitä, jotka eivät ole jäseniä.

Jäsenmäärä pysyi lähes samana kuin vuonna 2019, mutta koronaepidemian vaikutukset näkyivät pienempänä liittyneiden jäsenten määränä. Vuoden aikana potentiaalisia jäseniä houkuteltiin liittymään yhdistykseen aiempien vuosien tapaan kampanjoilla, mutta jäsenhankintatoimet toivat vain murto-osan uusia jäseniä aiempaan verrattuna. Uusille jäsenille lähetettiin tietopaketti yhdistyksestä. Paikallistoiminnan kehittämispäivillä aktivoitiin paikallistiimejä jäsenhankintaan.

Tammikuussa toteutettiin kolmatta kertaa jäsenkysely. Kyselyn mukaan tärkeimmät syyt jäsenyyteen olivat yhdistyksen ja yhdistyksen edunvalvontatyön tukeminen. Jäsenkyselyn perusteella yhdistyksen viestintä tavoitti hyvin toimintaan osallistuvat jäsenet. Seuratuihin kanavat olivat uutiskirje ja Facebook-sivu. Muutama vastaaja toivoi, että tapahtumista tiedotettaisiin ja verkkosivujen tapahtumakalenteria päivitetäisiin aiemmin ennen tapahtumaa. Lähes 80 prosenttia jäsenistä koki, että jäseneksi liittyminen ja jäsenyyteen liittyvien asioiden hoitaminen sujui erinomaisesti tai hyvin.

7.2. Viestintä

Yhdistyksen viestintä oli sekä laajaa vaikuttamisviestintää että viestintää yhdistyksen palveluista ja sadoista yksittäisistä tapahtumista.

Koska rahoitusta ei saatu vaikuttamisviestinnän asiantuntijalle, seuraavat suunnitelmat jäivät toteutumatta: viestintästrategia, viestintäsuunnitelmat vaikuttamistyön kampanjoille, perhettä suunnitteleville suunnattujen palveluiden kokonaisuuden tuotteistaminen, palvelumuotoilu ja viestintä, verkkosivujen osio sukupuolen moninaisuudesta, Hyvä Kysymys -palvelun, tapahtumakalenterin ja -viestinnän, Kansainvälisen sateenkaariperhepäivän yhteiskunnallisen teeman viestinnän kehittäminen, Instagram-tilin käyttöön ottaminen ja palvelukuvaukset yhdistyksen palveluista suomi.fi-palveluun.

Yhdistyksen tärkein viestintäkanava on uutiskirje:

- Tavoittaa hyvin kohderyhmän, mutta myös yhteistyökumppanit ja osittain myös päättäjät.
- Uutiskirje julkaistiin vuoden aikana kahdeksan kertaa.
- Uutiskirje lähetettiin sähköpostitse jäsenille ja noin 950 yhteistyökumppanille.
- Aloitettiin julkaista uudella pohjalla (Mailchimp), joka toimii yhteen edellisenä vuonna käytteenotetun Setan jäsenjärjestöjen keskitetyn jäsenrekisterin kanssa

Tiedotteet lähetetään STT info -palvelun kautta:

- Vuoden 2020 aikana lähetettiin viisi tiedotetta (ks tiedotteiden otsikot luvusta 2.6.).
- STT:n tilastojen mukaan tiedotteiden yhteenlaskettu katseluiden määrä oli 4080 kertaa verkossa (edellisenä vuonna 1891) ja 8267 kertaa tiedotteiden vastaanottajien sähköpostissa (edellisenä vuonna 6304).
- Erityisen paljon mediaosumia (43) sai tiedote ” Ensimmäiset adoptiot vahvistettu samaa sukupuolta olevien perheisiin – merkittävä askel erityisesti miesparien mahdollisuuksissa perustaa lapsiperhe”

Median kanssa työskentely:

- Yksi merkittävä vaikuttamisviestinnän muoto on toimittajien kanssa tehtävä yhteistyö.
- Osa toimittajista halusi tehdä haastattelun yhdistyksen edustajan kanssa, mutta suurin osa halusi ehdotuksia näkökulmasta, tietoja kirjoittamansa artikkelin pohjaksi tai haastateltavia perheitä.
- Nimenomaan vanhemmuuslakiin, sijaissynnytykseen, adoptioon ja hedelmöityshoitojen syrjimättömyyteen liittyvissä kysymyksissä tehtiin myös hyvin aktiivista mediatyötä tarjoamalla uutisia, tarinoita ja haastateltavia medialle.
- Mediaseurantaa tehtiin käyttämällä Retrieverin palvelua. Mediaseuranta auttaa huomaamaan keskustelu, jotka ovat yhdistyksen tavoitteiden näkökulmasta olennaisia, ja osallistumaan niihin.
- Mediaosumia, joissa näkyy joko yhdistys tai joku toimihenkilöistä oli toimintavuoden aikana 81 kappaletta.
- Vaikuttamisviestinnän toimenpiteitä on kuvattu myös luvussa 2.

Kotisivujen kehittäminen:

- Julkaistiin kotisivujen keskeinen sisältö (tiivistelmä) neljällä kielellä: ruotsi, pohjoissaame, venäjä ja englanti. Toistaiseksi tietoa on tarjottu vain suomenkielellä.
- Yhdistyksen nettisivuille koostettiin vuoden aikana kattavat infomateriaalit sijaissynnytystä harkitseville (yhteistyössä Simpukka ry), imetyksestä sateenkaariperheissä (yhteistyössä ITU ry) ja koronavaikutuksista sateenkaariperheissä. Päivitettiin olennaisella tavalla tietosisältöjä lahjasoluhoidoista, kumppanuusvanhemmuudesta, perheellistymismahdollisuuksista ja sateenkaariperheen byrokratiasta.
- Uutisia tuotettiin sivuille yhteensä 9 kappaletta.
- Nettisivuilla oli vuoden 2020 aikana 26 960 istuntoa (vuonna 2019: 32 624) ja yksittäisiä kävijöitä oli 18 499 kappaletta (vuonna 2019: 23 072) kappaletta. Sivun katseluita oli yhteensä 53 057.
- Luetuimmat sivut etusivun lisäksi olivat Miten lapsia tehdään (12 % kaikista sivun katseluista), Kumppanuusvanhemmuus (9%), Mikä on sateenkaariperhe (6%), Perheen byrokratia (6%) ja Tilannekatsaus lahjasoluhoidoiten käynnistymiseen julkisilla klinikoilla (uutinen, 5%)
- Työstettiin direktiivin mukaiset saavutettavuusselosteet ja tehtiin tarvittavat saavutettavuusparannukset.
- Perhesuhdekeskuksen nettisivuilla oli 6617 istuntoa ja 4022 kävijää.

Sosiaalisen median kanavat:

- Yhdistyksen Facebook-sivujen seuraajien määrä nousi toimintavuoden aikana 4600:sta 5100:aan. Muut Facebook-sivustot: Sateenkaariparit 1400, Perhesuhdekeskus 700, Väriä perhehoitoon 500 seuraajaa. Yhdistyksen pääsivulla julkaistiin vuoden aikana 291 postausta, jotka saivat yhteensä 291 596 näkyvyyttä. Suurimman näkyvyyden (noin 10 000) sain kansainvälisen sateenkaariperhepäivän päivitys.
- Paikallistiimeillä on myös omia Facebook-sivustojaan ja -ryhmiään.
- Henkilöstö moderoi seuraavia ryhmiä sosiaalisessa mediassa: Sateenkaariperheet, Sateenkaari-isä(ksi), Perhehoitoa sateenkaaren väreissä, Adoptio sateenkaaren väreissä, Kumppanuusvanhemmat
- Lisäksi toiminnanjohtaja aloitteli päivitysten tekemistä Twitteriin.

Muut viestintätoimenpiteet:

- Hallituksen päätösluettelut julkaistiin verkkosivuilla
- Perhehoitohankkeella maksullisia ilmoituksia ammatillisissa julkaisuissa
- Työntekijät osallistuneet viestintäkoulutukseen
- Yhdistys välittää tietoa lapsiperheiden moninaisuudesta sekä omasta toiminnastaan myös jakamalla esitteitään, tekemällä koulutuskäyntejä sekä osallistumalla erilaisiin seminaareihin ja tapahtumiin (ks luku 3).

7.3. Hallinto

Yhdistyksen kevätkokous verkossa ja yhdistyksen toimistolla 30.3. vahvisti edellisen vuoden tilinpäätöksen. Kevätkokous myönsi eron yhdelle hallituksen jäsenelle ja valitsi yhden hänen sijalleen. Syyskokous järjestettiin verkossa ja yhdistyksen toimistolla 7.11. syksyn ja se vahvisti seuraavan vuoden toimintasuunnitelman ja talousarvion sekä valitsi hallituksen vuodelle 2021.

Vuoden 2020 hallitus valittiin syyskokouksessa 2019. Hallitukseen valittiin puheenjohtaja, kuusi varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä. Hallitus järjestäytyi ensimmäisessä kokouksessaan 1.2. seuraavasti:

Krister Karttunen	puheenjohtaja
Tiia Sudenkaarne	varapuheenjohtaja
Marjukka Irni	
Anu Kantola	
Markus Oja	
Annika Lundström (30.3. saakka) / Petri Segerholm (30.3. alkaen)	
Kris Clarke	
Hertta Ollikainen	varajäsen
Julian Honkasalo	varajäsen

Hallituksen sihteerinä toimi toiminnanjohtaja Juha Jämsä. Hallitus nimesi työryhmän valmistelemaan materiaaleja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien vanhempien lapsille, kv-työryhmän ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmatyöryhmän. Hallitus kokoontui kautensa (1.1.–31.12.) aikana seitsemän kertaa.

Toimintaa ohjaavista asiakirjoista toimintavuoden aikana luotiin yhdistyksen palkkapolitiikka. Hallituksen työskentelyssä painottuivat korona-ajan sopeutukset, strategiaprosessin suunnitteleminen, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman työstäminen aloittaminen, kv-toiminnan tavoitteiden edelleen määrittely, kuntavaalitavoitteet ja johtosäännön päivitys palkkapolitiikan osalta.

Henkilöstö

Yhdistyksen palveluksessa jatkoivat yleisavusteisen perustoiminnan tehtävissä toiminnanjohtaja, vertaistoiminnan koordinaattori ja järjestösihteerit. Perhesuhdekeskus-toiminnassa työskentelivät projektipäällikkö ja perhetyöntekijä. Perhehoitohankkeessa jatkoi projektipäällikkö. Monimuotoiset perheet -verkoston työntekijöinä toimi johtava asiantuntija ja kaksi erityisasiantuntijaa, joista toinen palkattiin toimintavuoden aikana. Lisäksi toimintavuoden aikana yhdistyksessä toimi ammattikorkeakouluharjoittelija.

Työntekijöiden hyvinvoinnin varmistamiseksi tarjottiin henkilökunnalle yleislääkäritasoinen sairaanhoito työterveyshuollon osana sekä kulttuuri- ja liikuntasetelit. Henkilöstölle myönnettiin myös työmatkaetu paikallisliikenteen matkalippuseteleinä. Työhyvinvointipäivä järjestettiin kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Osalle henkilöstöä järjestettiin työnohjausta, muut eivät kokeneet tarvitsevansa. Kehityskeskustelu järjestettiin vuoden aikana kaksi kertaa kullekin työntekijälle. Työntekijät saivat osallistua työajalla työtehtäviä tukeviin koulutuksiin.

Toimintavuoden aikana työpaikalle valittiin ensimmäistä kertaa työsuojeluvaltuutettu. Esihenkilötehtävissä toimivat alkoivat pitää säännöllistä palaveria. Vuoden aikana luotiin yhdistyksen ensimmäinen palkkapolitiikka ja siihen liittyvät ohjeistukset esihenkilöille. Samalla kehityskeskusteluiden tavoitteita ja toimintatapoja tarkennettiin.

Toimitilat

Yhdistyksen toimitila Kurvi sijaitsee Helsingin Sörnäisissä osoitteessa Hämeentie 29. Toimitilaan muutettiin vuonna 2016. Kurvissa on 10 työpistettä 8 työhuoneessa sekä iso ryhmä/koulutustila, kopiohuone, varasto ja tilava keittiö. Neliöitä tilassa on 234. Sisärjestömme Regnbågsankan ry vuokrasi yhden työpisteen ainoalle työntekijälleen kesästä 2019 alkaen. Toimitiloissa suoritettiin loppuvuodesta 2020 suursiivous. Toimitila ei ole esteetön, ja siksi tiloista on tarve muuttaa jossain vaiheessa.

Talous

Varsinaisen toiminnan kaikki kulut pysyivät samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna. Yleisavustukseen ei saatu lainkaan korotusta, eikä voitu palkata neljättä työntekijää yleisavusteiseen perustoimintaan. Helsingin kaupungin ja KSL:n avustukset kasvoivat hiukan ja Tampereen kaupungin ja ulkoministeriön laskivat. Perhesuhdekeskus ja Monimuotoiset perheet -verkosto siirtyivät hankerahoitukselta kohdennetulle toiminta-avustukselle. Vuoden 2020 toimintaa rahoittivat Stea, Ulkoministeriö, Helsingin kaupunki, Tampereen kaupunki, Turun kaupunki ja Kansan sivistystyön liitto. Toiminnan tuotot laskivat reippaasti koronan takia ja koostuvat pääosin leirimaksuista, mutta myös koulutustuotoista.

Taulukko: Varsinaisen toiminnan kulujen kasvu

2020	693 791,37€
2019	687 713,37€
2018	634 341,74€
2017	617 306,75€
2016	506 669,86€
2015	529 184,86€
2014	411 217,86€
2013	357 028,55€
2012	145 899,37€
2011	35 800,63€

Jäsenmaksukertymä pysyi lähes täsmälleen samana, 11 690 euroa. Tarvikemyynnin tuotot kutistuivat olemattomiin. Lahjoitukset ja keräystuotot nousivat jonkin verran 518,28 euroon.

Tilikauden ylijäämä oli 12 665,61 euroa ja yhdistyksen oma pääoma kasvoi 82 045,82 euroon. Se vastaa noin 2,0 kuukauden henkilöstö- ja toimitilakuluja (vuoden 2020 kulut).

Vuonna 2020 taloussääntöä tarkennettiin ja toimitettiin tositetarkastus.

8. LIITE 1: Koulutukset 2020

Ammattilaisille 2020	Paikka	Pvm	Osall.	Kesto (min)	Kouluttajat
Kirkon työntekijöitä	Tampere	14.1.	50	20	Väisänen
Kättilöopiskelijat	Helsinki	20.1.	24	120	Niittynen, vapaaehtoinen
Lastenohjaajaopiskelijat	Kerava	4.2.	25	150	Puustinen
Kirkollisen alan tutkinnon opiskelijat	Helsinki	9.3.	6	100	Jämsä
Sosionomit	Verkko	27.3.	50	150	Puustinen
Sosionomit	Verkko	4.5.	15	60	Puustinen
Lastensuojelulaitoksen ohjaajat	Verkko	11.5.	16	180	Puustinen
Lastensuojelun ammattilaiset	Verkko	13.5.	62	90	Puustinen, Väisänen
Erasmus-vaihto-oppilaat	Verkko	15.5.	15	30	Jämsä
Työvalmentajat	Verkko	15.5.	10	150	Puustinen
Sosionomi-opiskelijat	Verkko	2.6.	50	75	Niittynen
Perhehoidon ammattilaiset ja perhehoitajat	Verkko	26.8.	30	120	Puustinen
Erotyöntekijät	Verkko	31.8.	17	90	
Kättilöt, lääkärit	Espoo	7.9.	20	45	Vapaaehtoiset
Pohjoismaisen ministerineuvoston tilaisuuksien kättilöt	Hki/verkko	8.9.	20	90	Jämsä
Lastensuojelualan ammattilaiset	Verkko	22.9.	130	60	Puustinen
Kättilöt	Hki/verkko	29.9.	360	35	Niittynen
Lastensuojelun ammattilaiset	Verkko	30.10.	6	210	Puustinen
Parisuhdealan ammattilaiset	Verkko	30.10.	40	90	Väisänen
Lastensuojelun ammattilaiset	Verkko	5.11.	15	30	Puustinen
Parisuhdealan ammattilaiset	Verkko	24.11.	6	120	Metsäpuu, Väisänen
Sosiaaliala	Verkko	25.11.	40	180	Puustinen
Sote- ja kasvatustieteiden ammattilaiset	Verkko	25.11.	14	180	Väisänen
Perhekeskusten (tulevia) työntekijöitä	Verkko	26.11.	70	60	Väisänen
Lääketieteen opiskelijat	Verkko	30.11.	60	90	Niittynen
Osallistujia yhteensä: 1151					(vuonna 2019: 718)
Oppitunteja yhteensä: 56					(vuonna 2019: 43)

Kohderyhmäkoulutukset 2020	Paikka	Pvm	Osall.	Kouluttajat
Läheisyys-rakkaussuhdekurssin ohjaajakoulutus	Tampere	10.1.	12	Metsäpuu, Väisänen
Vanhemmuskumppanuusilta	Helsinki	25.1.	28	Niittynen ja Väisänen
Miten lapsia tehdään	Espoo	29.2.	7	Anna Moring
Perhevalmennus	Verkko	3.4.	30	Niittynen ja Metsäpuu
Paikallistiimiläisten koulutusilta	Verkko	13.5.	14	Niittynen
Kumppanuusvanhemmuus-info	Verkko	22.6.	34	Niittynen
Lakikoulutus sateenkaariperheille	Verkko	24.6.	8	Marja Väilä (Niittynen)
Vanhemmuskumppanuusilta	Verkko	25.6.	47	Niittynen ja Väisänen
Paikallistiimien syystapaaminen verkossa	Verkko	25.8.	15	Niittynen
Koulutus perhehoido	Verkko	26.8.	30	Heidi Puustinen
Verkkovertaisohjaajakoulutus	Helsinki	30.8.	1	Niittynen
Chat-vertaisohjaajakoulutus	Helsinki	30.8.	2	Metsäpuu, Väisänen
Vapaaehtoistyö Skp:ssä verkkotilaisuus	Verkko	31.8.	7	Niittynen
Vanhemmuskumppanuusilta	Hki/verkko	10.9.	42	Niittynen ja Väisänen
Miten lapsia tehdään	Hki/verkko	11.9.	23	Niittynen
Paikallistoiminnan kehittämispäivät	Turku	18.9.	17	Niittynen, Metsäpuu, Jämsä
Miten transihmiset tekee lapsia	Verkko	18.11.	9	Kaisa Niittynen
Täydennyskoulutus vapaaehtoisille	Verkko	28.11.	12	Metsäpuu ja Väisänen
Osallistujia yhteensä: 338				(vuonna 2019: 193)

Hankkeesta verkostoksi

Monimuotoiset perheet -verkoston toimintakertomus 2020

Vuosi 2020 on ensimmäinen vuosi, jolloin Monimuotoiset perheet -verkosto² toimi pysyvän kohdennetun toiminta-avustuksen turvin. Kaikkien perheiden Suomi I -hanke toimi RAY:n rahoittamana vuosina 2013–2017 ja KPS II -hanke jatkoi edeltäjänsä työtä Sosiaali- ja terveysministeriön avustusyksikön STEA:n rahoittamana vuosina 2017–2019.

Joulukuussa 2019 STEA myönsi verkostolle kohdennetun toiminta-avustuksen (Ak) ja rahoituksen kolmannen työntekijän palkkaamiseen.

Vuoden 2020 toiminnan keskeisiä osia olivat pysyvien puitteiden luominen verkostoin toiminnalle, uuden työntekijän rekrytointi ja perehdyttäminen sekä sen myötä verkoston toiminnan vahvistuminen työelämävaikuttamisen suuntaan.

Toiminta 2020

Vuoden 2020 toimintaa varjosti globaali covid-19 -pandemia, joka laittoi myös verkoston suunnitelmia raskaalla kädellä uusiksi etenkin kevätkaudella.

Verkosto osoittautui kuitenkin ketteräksi toimijaksi myös pandemian keskellä, ja sekä järjestöt että verkosto siirsivät nopeasti esimerkiksi koulutustoiminnan sekä vaikuttamistyön ja olennaisen määrän tapahtumia sähköisiin toimintaympäristöihin.

Verkoston työntekijät tekivät pääosin etätöitä maaliskuusta kesälomiin asti ja taas lokakuusta vuoden loppuun. Osa tapahtumista, kuten messuista ja puoluekokouksista, siirtyi verkkoon ja osa peruttiin kokonaan. Puoluekokouksista paikan päällä voitiin olla SDP:n sekä Kokoomuksen puoluekokouksissa elokuussa 2020.

Vuoden 2020 poliittisen vaikuttamistyön keskeisiä teemoja olivat sosiaaliturvauudistus, perhevapaat sekä vanhemmuuslaki. Verkostolla on pysyvä edustus sosiaaliturvauudistuksen osalta SOSTEn asumisen jaoston taustatyöryhmässä sekä Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan sosiaaliturvauudistuksen seurantatyöryhmässä.

Perheellistymisen esteiden purkamista edistettiin valmistelemalla sijaissynnytykseen liittyviä tavoitteita, osallistumalla Lisääntymisen tulevaisuus -hankkeen toimintaan sekä vaikuttamalla hedelmöityshoitolaisten muutoksen valmisteluun.

Verkosto osallistui lapsistrategian valmisteluun lausumalla sekä osallistumalla kuulemisiin ja tapaamalla valmistelijoita. Verkosto toi monimuotoisten

² Verkoston järjestöt ovat Adoptioperheet ry, KÄPY – Lapsikuolemaperheet ry, Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Familia ry, Perhehoitoliitto ry, Sateenkaariperheet ry, Suomen Monikkoperheet ry, Nuoret Lesket ry, Suomen Uusperheiden Liitto ry ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.

perheiden ääntä esiin myös koronakriisin hoidossa sekä sen seurausten huomioimisessa. Verkosto koosti tietoa lapsistrategian koronatyöryhmän kahteen raporttiin.

Ajankohtaisia aiheita nostettiin myös eduskunnan Monimuotoiset perheet -tukiryhmässä, jonka sihteerinä verkosto toimii. Ryhmä teki kaksi kirjallista kysymystä verkoston teemoista sekä järjesti sosiaaliturva-aiheisen webinaarin, johon osallistui 6 kansanedustajapanelistia.

Verkosto edisti tapojensa mukaisesti puoluekokousaloitteiden luomista verkostolle tärkeistä teemoista eri puolueiden puoluekokouksiin. Tänä vuonna aloitteita tehtiin verkoston vaikutuksesta 12 kpl kolmen eri puolueen puoluekokouksiin.

Verkosto vahvisti kuntavaalitavoitteensa ja ne lähetettiin kaikkien puolueiden kuntavaaliohjelmien valmistelijoille sekä Tasa-arvoasiain neuvottelukuntaan. Kuntavaalitavoitteita vietiin niihin puoluekokouksiin, missä päästiin olemaan läsnä, ja ne jaettiin kaikille Kokoomuksen puoluekokousedustajille puolueen toimesta kokousmateriaalin mukana. Keskustan ja SDP:n puoluekokousosallistujille tavoitteista tiedotettiin myös erillisellä mainoksella, jota näytettiin puoluekokouksen aikana.

Palvelujärjestelmään kohdistuva vaikuttamistyö keskittyi vuonna 2020 kouluttamiseen sekä perhekeskusten valtakunnalliseen kehittämistyöhön. Messutoimintaa ei koronan vuoksi juurikaan ollut, joten messuille osallistuttiin huomattavasti suunniteltua vähemmän. Verkosto onnistui kuitenkin koronasta huolimatta kouluttamaan vuoden aikana yhteensä 1500 ammattilaista ja opiskelijaa.

Koronan vuoksi säästyneillä osallistumismaksurahoilla verkosto tuotti kaksi koulutusvideota, joiden tausta-ajatuksena on helpottaa monimuotoisten perheiden käsittelyä osana toisen asteen opintoja sekä korkeakouluopintoja. Videot ja tehtävät soveltuvat sekä opetusmateriaaliksi että materiaaliksi esimerkiksi työpaikkojen kehittämispäiviin. Videot julkaistiin tammikuussa 2021.

Verkosto julkaisi myös varhaiskasvatuksen ammattilaisille suunnatun Monimuotoiset perheet varhaiskasvatuksessa -oppaan syksyllä 2020. Oppaan painettua versiota tilattiin syksyn aikana yli 1500 kappaletta.

Työelämään kohdistuvan vaikuttamistyön tavoitteena oli tuottaa työelämätaavoitteet, vahvistaa verkoston asemaa työelämätoimijoiden yhteistyökumppanina sekä käynnistää pilottihanke ammattiliitto Pron kanssa. Pilottihankkeita päätettiin kuitenkin käynnistää kaksi lisää, jotta katetaan ammattiliittoja eri keskusjärjestöjen alta, ja hankkeet käynnistyivät myös Insinööriiton sekä PAM:n kanssa.

Työelämätaavoitteet vahvistettiin suunnitellun mukaisesti vuoden viimeisessä johtoryhmän kokouksessa. Lainsäädäntöhankkeista vaikutettiin etenkin perhevapaaudistuksen valmisteluun.

Vuonna 2020 hankkeessa toteutettiin seuraavia toimia:

- Edistettiin aloitteellisesti verkoston poliittisia viestejä vuosille 2019-2023.
- Vietiin verkoston kuntapoliittiset tavoitteet 2021-2025 kaikkien puolueiden kuntavaalivalmistelijoille sekä valmisteltiin kuntavaalikampanjaa vuodelle 2021.
- Osallistuttiin 2 puoluekokoukseen.
- Haastettiin puolueiden jäseniä tekemään puoluekokousaloitteita verkostolle tärkeistä teemoista, tuloksena 12 aloitetta.
- Osallistuttiin lakihankkeiden valmisteluun: (perhevapaaudistus, sosiaaliturvan uudistus, lasten vuoroasumiseen liittyvät uudistukset).

- Lausuttiin 9 lakihankkeesta sekä julkaistiin 13 tiedotetta.
- Osallistuttiin SOSTEn sosiaaliturvauudistuksen asumisen jaoston taustaryhmään sekä Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan sosiaaliturvauudistuksen seurantaryhmään.
- Toimittiin eduskunnan Monimuotoiset perheet -verkoston sihteerinä ja koolle kutsujana.
- Järjestettiin webinaari Kenen sosiaaliturva? – vastaako sosiaaliturva perheiden tarpeisiin. Kansanedustajapaneelissa oli 6 osallistujaa, tapahtumaa seurasi 64 henkilöä.
- Rekrytoitiin uusi työntekijä, joka aloitti työnsä huhtikuussa 2020.
- Koulutettiin yli 1500 perheitä kohtaavaa ammattilaista tai opiskelijaa.
- Toteutettiin Monimuotoiset perheet varhaiskasvatuksessa -materiaali, joka julkaistiin verkossa ja painettuna. Painettua materiaalia on tilattu ja postitettu eri oppilaitoksiin ja työpaikoille vuoden 2020 aikana yhteensä 1567 kappaletta.
- Koronan vuoksi messuille ja kehittämistapahtumiin osallistuttiin vain kerran paikan päällä. Kokeiltiin myös virtuaalista osallistumista Varhaiskasvatuspäiville, mutta todettiin, että konsepti ei ollut kovin toimiva.
- Toteutettiin kaksi koulutusvideota sekä kaksi kuntavaalianimaatiota.
- Kerättiin tietoa monimuotoisten perheiden asemasta koronapandemian keskellä ja vietii tätä tietoa eteenpäin sekä webinaareissa että suoraan olennaisille toimijoille (Lapsistrategian koronatyöryhmä, lapsiasiavaltuutettu, THL).
- Selvitettiin sosiaalityöntekijöiden tiedontarvetta kyselyllä.
- Tuotettiin ammattilehtiin ja muihin julkaisuihin 6 artikkelia monimuotoisia perheitä koskevista teemoista.
- Toimittiin asiantuntijajäsenenä Ev.lut. kirkon kasvatusta- ja perheasian neuvottelukunnassa, uusi neuvottelukunta ehti kokoontua vuoden 2020 puolella vain kerran, työ jatkuu 2021.
- Koostettiin järjestöjen olemassa olevaa tietoa työelämän haasteista ja muotoiltiin niiden perusteella verkoston työelämään suuntaavat tavoitteet.
- Käynnistettiin pilottikokeilut ammattiliitto PRO:n sekä PAM:n ja Insinööriliiton kanssa erilaisten perheiden työelämähaasteisiin liittyvän tiedon muotoilemiseksi työehtosopimukseen sopivaan konkreettiseen muotoon.
- Ylläpidettiin monimuotoiset perheet -tutkijaverkoston. Verkosto tapasi webinaarin muodossa kesällä 2020.
- Tehtiin yhteistyötä eri tutkimushankkeiden kanssa monitieteisen tutkimustiedon lisäämiseksi perheiden monimuotoisuudesta.
- Toimittiin osana Perheet keskiöön -hankkeen (Lastensuojelun Keskusliitto 2018-2021) perhekeskustoiminnan kehittämisen foorumia.
- Päivitettiin verkoston viestintäsuunnitelma.
- Tilattiin 3000 kohtaamisviuhkaa ja 2000 esitettä.

- Julkaistiin jäsenjärjestöille suunnattu uutiskirje 3 kertaa.
- Tehtiin laaja verkkosivu-uudistus monimuotoisetperheet.fi-sivustolle.
- Toteutettiin Kaikkien perheiden Suomi II -hankkeen loppuarviointi ja kirjoitettiin loppuraportti.
- Toimittiin asiantuntijajäsenenä Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan miesjaostossa 2020-2023.
- Annettiin 27 haastattelua eri medioihin ja toimittajille sekä vastattiin 69 yksittäiseen tiedusteluun, kysymykseen, haastateltavan välittämispyyntöön tai muuhun yhteydenottoon.

Verkoston yhteinen poliittinen vaikuttamistyö

Verkoston vaikuttamistyö keskittyi vuonna verkoston näkökulman viemiseen hallitusohjelman pohjalta käynnistettäviin lainsäädäntö- ja kehittämishankkeisiin. Korona kuitenkin keskeytti käytännössä kaiken lainvalmistelun keväällä ja sen myötä monet verkostolle tärkeät lainsäädäntöhankkeet viivästyivät. Esimerkiksi perhevapaa-uudistuksen toteutus siirtyi vuodella eteenpäin, eikä vanhemmuuslakia pystytty valmistelemaan aikataulussa.

Verkosto seurasi tavoitteidensa etenemistä ministeriöiden valmisteluprosesseissa ja pyrki vaikuttamaan siihen, että monimuotoisten perheiden erityistarpeet huomioidaan. Verkosto koosti kohdennettua tietoa muun muassa sosiaaliturvan uudistukseen sekä sijaissynnytysten sääntelyyn liittyvän kohdennetun vaikuttamistyön tarpeisiin.

Verkosto osallistui vuonna 2020 kahteen puoluekokoukseen (SDP, Kokoomus). Vuoden 2019 syksyllä eduskuntaan perustettu Monimuotoiset perheet -ryhmä kansanedustajille ja eduskuntaryhmien työntekijöille kokoontui vuonna 2020 neljä kertaa ja järjesti webinaarin sosiaaliturvan muutostarpeista.

Perheiden palveluihin suunnattu työ

Lapsi- ja perhepalveluiden kehittämistyö on jatkunut Sanna Marinin hallituksen toimesta osin osana uutta sote-keskustyo-skentelyä ja osin lapsistrategiatyössä. Verkosto oli kuultavana sekä lasten ja perheiden palvelujen kehittämistä eli lape-työtä jatkavassa perhekeskustoiminnan kehittämissyöryhmässä että lapsistrategian valmistelun yhteydessä. Verkosto on myös tavannut lapsistrategian valmistelusta vastaavia virkahenkilöitä sekä perhekeskustoiminnasta ja lape-työstä vastaavia henkilöitä.

Vuoden 2020 aikana verkosto on osallistunut vain kolmelle eri ammattilaisille suunnatuille messuille ja/tai kehittämispäiville, sillä koronan takia suurin osa näistä peruttiin tai siirrettiin verkkoon. Verkosto on kuitenkin kouluttanut reilut 1500 palveluissa toimivaa ammattilaista tai opiskelijaa, pääosin etänä.

Verkosto toteutti ja julkaisi Monimuotoiset perheet varhaiskasvatuksessa -materiaalin, jonka vastaanotto oli kiittävää ja kysyntä ilahduttavaa. Vaikka materiaalia ei voitu markkinoida messuilla tai muissa tapahtumissa, pelkän verkkomarkkinoinnin perusteella sitä tilattiin painettuna yli 1500 kappaletta. Tämän lisäksi sitä luettiin myös verkossa.

Suurin osa koulutustapahtumista oli verkoston ulkopuolisten toimijoiden, kuten oppilaitosten, järjestöjen, sairaanhoitopiirien tai terveydenhuollon ammattilaisten tilaamia ja järjestämiä. Kaikkiin koulutuskutsuihin pyrittiin vastaamaan resurssien sallimissa rajoissa. Koulutustapahtumista saatu palaute on ollut hyvin positiivista ja kiittävää.

Verkosto järjesti yhdessä Lisääntymisen tulevaisuus -hankkeen kanssa webinaarin lisääntymisen tulevaisuuden näkymistä marraskuussa 2020. Tapahtumaan osallistui 155 henkilöä.

Työelämään kohdistuva vaikuttamistyö

Vuoden 2020 aikana verkoston työelämävaikuttaminen on käynnistynyt uudella intensiteetillä saadun lisätyövoiman sekä tehtyjen strategisten satsausten ansiosta. Verkosto on entisestään vahvistanut yhteistyötä työmarkkinajärjestöjen kanssa ja käynnistänyt kolme pilottihanketta ammattiliittojen kanssa.

Osana pilottihankkeita tehtiin kysely liittojen luottamushenkilöille työn ja perheen yhteensovittamiseen sekä perheiden monimuotoisuuteen liittyen. Kysely keräsi yhteensä 798 vastausta kolmesta liitosta. Lisäksi tehtiin kysely TE-toimistojen työntekijöille yhden vanhemman perheiden tilanteesta, kyselyyn ehti vastata noin 70 henkilöä ennen kuin sen levittäminen estettiin TE-palveluissa.

Työn ja perheen yhteensovittamisen tiimoilta rakennettiin yhteistyötä myös Mothers in Business MiB ry:n sekä Väestöliiton kanssa, jotka ovat keskeisiä toimijoita tällä alueella Suomen järjestökentällä.

Verkosto toteutti jäsenjärjestöilleen yhteisen koulutuksen työn ja perheen yhteensovittamisen teemasta. Työntekijät tapasivat myös jokaisen verkoston järjestön toiminnanjohtajan ja kartoittivat järjestöjen näkökulmia työn ja perheen yhteensovittamisen haasteisiin.

Verkoston työelämätaavoitteet vahvistettiin johtoryhmässä joulukuussa ja ensimmäiset aiheeseen liittyvät koulutukset järjestetään helmikuussa 2021.

Lisäksi verkosto järjesti kolme sisäistä koulutusta omien jäsenjärjestöjensä työntekijöille: viestintäkoulutuksen toukokuussa, johtoryhmälle suunnatun etäjohtamiskoulutuksen huhtikuussa sekä työelämävaikuttamisen koulutuksen lokakuussa.

Yhteistyö tutkimushankkeiden kanssa

Verkosto toimi yhteistyökumppanina seuraavissa tutkimushankkeissa, joille on saatu ulkopuolinen rahoitus. Verkosto ei saanut toimintaansa rahoitusta näistä hankkeista.

- Lisääntymisen tulevaisuus -hanke, jonka taustalla toimii vuonna 2017 perustettu Finnish Reproductive Studies (FiReSNet) -verkosto. (Koneen säätiö)
- OIVA – Lasten oikeudet ja osallisuus varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja alkuopetuksessa opettajankoulutuksen kehittämishanke, Jyväskylän yliopisto.
- EduPall - Palliatiivisen koulutuksen kehittäminen. Hanke on yksi korkeakoulutuksen kehittämisen kärkihankkeista, jolla pyritään vahvistamaan palliatiivisen hoidon ja saattohoidon koulutusta sairaanhoitajien ja lääkäreiden peruskoulutukseen ja kehitetään jatkokoulutuksen koulutusmallit. (Kokkolan AMK)
- WeAll- tutkimushanke (Suomen Akatemia, päättyi loppuseminaariin syksyllä 2020)
- Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuksen hanke Potentiaali: Sukupuolten tasa-arvoa työelämään. (STM)

Viestintä

Verkoston viestinnän tavoitteena on tuoda verkoston toiminnassa koottu tieto mahdollisimman tehokkaasti päättäjien, palvelujärjestelmän ammattilaisten ja kehittäjien sekä työelämän toimijoiden käytettäväksi. Onnistunut viestintä takaa sen, että monimuotoisten perheiden ääni kuuluu siellä, missä perheiden arkeen

vaikuttavia päätöksiä ja kehittämistyötä tehdään. Tältä osin myös vaikuttamistyön ja viestinnän toimenpiteet ja tulokset ovat osin yhteneväisiä.

Verkosto julkaisee yhteisiä lausuntoja ja kannanottoja sekä ylläpitää sosiaalisen median tilejä (Facebook, Twitter, Instagram). Verkostolla oli Facebookissa vuoden 2020 lopussa 2718 seuraajaa (2019: 2480), Twitterissä 3801 (2019: 3420) ja Instagramissa 524 (2019: 385). Kaikkien sosiaalisen median kanavien seuraajamäärät jatkoivat vakaata nousua vuoden takaisiin verrattuna. Verkostolle perustettiin uutena myös LinkedIn-tili.

Verkoston verkkosivuilla kävi vuonna 2020 yhteensä 18 412 kävijää, sivukatseluja oli vuoden aikana yhteensä 46 858.

Verkoston johtava asiantuntija perusti vuonna 2020 Todella perheestä -podcastin yhdessä Kasvatus- ja perheneuvontaliiton sekä Mothers in Business ry:n toiminnanjohtajien kanssa. Podcastista ilmestyi 9 jaksoa vuoden 2020 aikana.

Hallinto ja talous

Monimuotoiset perheet -verkostolle myönnettiin STEAn kohdennettu avustus vuodelle 2020. Ulkopuolista rahoitusta ei ollut. Verkoston menot vuonna 2020 olivat yhteensä 226 415,85 euroa, josta Kaikkien perheiden Suomi -hankkeen siirtyviä avustuksia oli 105 494,20 € ja vuodelle 2020 myönnettyä ak-rahoitusta 121 375,08. Vuodelle 2021 siirtyi ak-avustusta yhteensä 73 078,35 euroa.

Verkoston suurimmat kulut vuonna 2020 ovat henkilöstökuluja (129 486,39 €), ostettuja palveluja (46 098,74 €), sekä toimitilakuluja (16 880,90 €) ja painatuskuluja (8 663,26 €). Olennaisena muutoksena budjetoituun nähden matka- ja majoituskulujen sekä osallistumismaksujen osuus romahti edellisvuosiin nähden koronan vuoksi. Hankkeen talustilannetta seurattiin johtoryhmässä ja tilinpäätöksen hyväksyy hallinnoivan järjestön hallitus.

Hankkeen johtoryhmä kokoontui 4 kertaa vuonna 2020.

Henkilöstö

Johtavana asiantuntijana jatkoi Anna Moring ja erityisasiantuntijana Sara Mäkäräinen. Verkoston toiseksi erityisasiantuntijaksi palkattiin Tiina-Emilia Kaunisto huhtikuussa 2020. Kaunisto aloitti työnsä 15.4. ja oli lisäksi ennen rekrytointia saadun apurahan turvin kirjoitusvapaalla 1.6.-31.7.2020 sekä 1.-31.12.2020. Näin ollen hankkeessa toteutui vuonna 2020 yhteensä 2,5 henkilötyövuotta.

Arviointi

Verkoston toiminnan toimeenpanoa seurataan kirjaamalla toiminnan tuotokset, keräämällä palautetta ja raportoimalla johtoryhmälle neljästi vuodessa.

Hankkeen arviointi toteutettiin vuonna 2020 suunnitelman mukaisesti itsearviointina. Henkilöstö piti omat itsearviointipäivät toukokuussa ja joulukuussa. Lisäksi työntekijät arvioivat hankkeen toimintatapoja jatkuvasti kerätyn seurantatiedon, saadun palautteen, johtoryhmän kanssa käytyjen keskusteluiden ja keskinäisen kehittämistyön perusteella.

Covid-19

Verkoston toimintaa vuonna 2020 muutti olennaisesti maailmanlaajuinen covid-19 -pandemia. Verkoston toiminnan kannalta tämä tarkoitti käytännössä kaiken työskentelyn siirtämistä etäyhteyksien varaan maaliskuun puolivälistä alkaen.

Työntekijät tekivät etätöitä käytännössä koko kevään 2020 kesälomiin asti sekä loka-joulukuun 2020. Myös uuden työntekijän perehdyttäminen tapahtui etänä.

Rajoitustoimien vuoksi kaikki puolueet peruivat tai siirsivät kevään ja kesän puoluekokouksensa, osa siirsi kokoukset verkkoon tai rajoitti osallistujamäärää perumalla järjestötorin. Myös messut ja muut ammattilaisten tapahtumat

peruttiin tai siirrettiin verkkoon. Verkko-osallistumisen ei todettu olevan messu- tai vaikuttamistyön massatapahtumien osalta juuri mielekäästä, joten verkoston toimintaa jouduttiin tältä osin sopeuttamaan ja tekemään muita ratkaisuja.

Myös ammattilaisten koulutustoiminta siirtyi pitkälti verkkoon, ja ryhmäkoot pienentyivät olennaisesti. Tästä huolimatta verkosto onnistui ylläpitämään hyvää tahtia koulutusten osalta, ja koulutukset olivat kysytyjä ja kiitettyjä. Kokonaan jouduttiin peruuttamaan vain yksi suunniteltu tapahtuma, muut siirrettiin verkossa toteutuvaksi.

Korona viivästytti lainsäädännön valmistelutyötä ja muutti myös hallitusohjelman toteuttamisen taloudellisia ja aikataullisia reunaehtoja suunnitellusta. Esimerkiksi perhevapaa-uudistuksen toteutus siirtyi vuodelle eteenpäin ja myös muut verkostolle keskeiset lakihankkeet viivästyivät.

Verkosto pyrki osallistumaan julkiseen keskusteluun koronarajoituksista kokoamalla järjestöiltään tietoa siitä, kuinka korona vaikuttaa eri perheryhmien tilanteeseen. Tältä pohjalta tehtiin yhteistyötä erityisesti THL:n kanssa ja nostettiin esiin esimerkiksi tapaamisoikeuteen ja koronarajoitusten ohjeistuksiin, hedelmöityshoitojen jäihin laittamiseen sekä yhden vanhemman perheiden tilanteisiin liittyviä haasteita.

Verkoston on pysynyt toimintakykyisenä koronarajoituksista huolimatta pitkälti siitä syystä, että verkostolla on huolellisesti rakennettu toimintakulttuuri ja järjestöjen kesken vahva keskinäinen luottamus. Verkoston työtä voi tehdä myös etänä ja verkkoyhteyksien kautta, mutta sen hyvä toteutuminen edellyttää, että keskusteluyhteys sekä verkoston toimijoiden kesken että kohderyhmien suuntaan pysyy yllä. Tämä vaatii aktiivista edistämistä ja uudenlaisten toimintatapojen nopeaa haltuunottoa. Tärkeässä asemassa ovat olleet myös ennen pandemiaa luodut verkostot – pandemiarajoitusten aikana uusien verkostojen luominen ja uusien yhteyksien avaaminen on hankalaa. Myös päättäjien aika ja resurssit ovat menneet suurelta osin pandemiatilanteen hoitamiseen.

Koronarajoitusten vuoksi osa verkoston vuodelle 2020 budjetoiduista kuluista jäi toteutumatta. Messutoiminnan osallistumismaksuista säästyneet rahat käytettiin koulutusvideoiden toteuttamiseen sekä järjestöille suunnattuun viestintäkoulutukseen. Puoluekokouksista ja matkakuluista sekä majoituskuluista säästyneitä rahoja käytettiin verkkosivu-uudistuksen toteuttamiseen. Näistä muutoksista sovittiin rahoittajan kanssa etukäteen.

Laajimpien rajoitusten aikaan pyrittiin satsaamaan myös työhyvinvointiin: työntekijöille hankittiin laadukkaita etätyövälineitä, verkoston esihenkilöasemassa toimiville työntekijöille järjestettiin etäjohtamisen koulutus ja kaikessa toiminnassa pyrittiin tukemaan henkilöstön jaksamista ja hyvinvointia.

Kaiken kaikkiaan korona mullisti työn tekemisen tapoja, mutta sisältöjä ja työn intensiteettiä se ei juuri muuttanut. Verkoston toiminnan tuloksellisuus kärsi koronasta vain vähän. Pitkän aikavälin tuloksissa tulee näkymään etenkin lainsäädäntövaikuttamisen osalta sekä se, että valtiohallinnon resursseista suuri osa siirtyi pandemian hoitoon, että se, että Suomen yleinen taloustilanne tulee olemaan jatkossa ennakoitua heikompi ja etenkin palvelujen suuntaan tulee kohdistumaan säästöpainetta. Tässä tilanteessa verkoston tavoitteiden eteenpäin vieminen voi olla osin haastavaa.